

วัดเขาสุกิม

กำเนิดชีวิต ๔

โดย

พร รัตนสุวรรณ

จัดพิมพ์

โดย

สำนักค้นคว้าทางวิญญาน

* มโนปุพฺพกุมา ฌมา *

สำนักคั่นคว่ำทางวิญญาณ

ISBN 978-974-7388-19-0

หนังสือ	กำเนิดที่ ๔
ผู้เขียน	พร รัตนสุวรรณ
พิมพ์ครั้งที่สาม	มีนาคม ๒๕๕๑
จำนวนพิมพ์	๑,๐๐๐ เล่ม
เจ้าของ	สำนักคั่นคว่ำทางวิญญาณ
ผู้อำนวยการ	ศรีเพ็ญ จิตฺตะศรี
ผู้จัดการ	ผ่องผิว พัฒนประภาพันธุ์
บรรณาธิการ	รังมี สุทนต์
ออกแบบปก	สำนักคั่นคว่ำทางวิญญาณ
จัดรูปเล่ม	นภาพร สุทนต์
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์วิญญาณ ๔๗/๒ ถ. สามเสน บางลำพู กทม. ๑๐๒๐๐ โทร. ๐-๒๒๘๒-๒๐๒๕, ๐-๒๒๘๑-๑๗๐๖, ๐-๒๖๒๕-๑๕๕๑ โทรสาร ๐-๒๒๘๐-๗๖๖๕

สงวนลิขสิทธิ์

คำปรารภ

ในการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๓

หนังสือกำเนิดที่ ๔ เล่มนี้ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้เขียนและจัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙ โดยท่านได้ชี้แจงเรื่องกำเนิด ๔ คือ อัมตชโยนิ ชลาพูชโยนิ สังเสทชโยนิ และโอปปาติกโยนิ เนื่องจากพระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ) ได้แสดงปาฐกถาทางสถานีวิทยุแล้วอธิบายโอปปาติกะเป็นการเกิดทางใจอย่างเดียว โดยเน้นปัจจุบันเท่านั้น ซึ่งผิดจากหลักฐานจากคัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถกถา

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ เห็นว่าการอธิบายอย่างนั้นยังไม่ครอบคลุมรายละเอียดทั้งหมดตามที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก ท่านได้นำข้อความปาฐกถาตอนที่ว่าด้วยโอปปาติกะตามทัศนะของท่านพุทธทาสภิกขุมาพิมพ์ไว้ด้วย จากนั้นท่านได้เขียนชี้แจงเน้นกำเนิดที่ ๔ คือ โอปปาติกะตามหลักฐานจากคัมภีร์พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าศึกษาดังปรากฏรายละเอียดอยู่ในหนังสือเล่มนี้แล้ว

รังษี สุนทรต์

บรรณาธิการ

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

คำนำ

หนังสือเรื่องกำเนิดที่ ๔ นี้ เป็นการบรรยายเกี่ยวกับเรื่องโอปปาติกะโดยเฉพาะ โอปปาติกะนั้นเป็นชีวิตประเภทหนึ่งในจำนวนกำเนิด ๔ อย่าง คืออณทชโยนิ ชลาพุชโยนิ สังเสทชโยนิ โอปปาติกะโยนิ จากหัวข้อนี้จะเห็นได้ว่า พวกโอปปาติกะทั้งหลายนั้นเป็นกำเนิดอันที่ ๔ ฉะนั้น หนังสือเล่มนี้จึงได้ชื่อ กำเนิดที่ ๔

อณทชโยนิ หมายถึงกำเนิดของชีวิตประเภทที่ออกมาเป็นไข่ แล้วมาฟักเป็นตัวในภายหลัง เช่น นก เป็ด ไก่ และรวมไปถึงชีวิตทุกประเภทที่ต้องออกมาเป็นไข่ซึ่งมีเปลือกแข็ง แล้วมาฟักเป็นตัวในภายหลัง เช่น งู จระเข้ เป็นต้น ก็เรียกว่า อณทชโยนิ

ชลาพุชโยนิ หมายถึงชีวิตประเภทที่ออกมาเป็นตัวเลย เกิดในมดลูกและออกมาจากมดลูกเช่น คน วัว ควาย เป็นต้นเรียกว่า ชลาพุชโยนิ

สังเสทชโยนิ หมายถึงชีวิตประเภทที่เกิดในที่ชื้นแฉะ สกปรก เกิดในซากศพ ปลาเน่า เนื้อเน่า ในหลุม

โสโครกทั้งหลาย ซึ่งก็ได้แก่พวกหนอนหรือพวกพยาธิ
ทั้งหลาย รวมไปถึงพวกจุลินทรีย์หรือเชื้อโรคทุกชนิด
ก็เรียกว่า สังเสทชโยนิ

โอปปาติกโยนิ พระพุทธเจ้าทรงอธิบายว่า ได้แก่
พวกเทวดาทั้งหลาย พวกสัตว์นรกทั้งหลาย มนุษย์
บางประเภท วินิบาต คือพวกเปรตบางประเภท ชีวิต
อย่างนี้เรียกว่า โอปปาติกะโยนิ

ชีวิตที่เรียกว่า โอปปาติกะ นี้ สำหรับคนที่ได้
ศึกษาเรื่องนี้ให้เข้าใจอย่างถูกต้อง และเชื่อว่า ชีวิต
ประเภทนี้มีจริงนั้น เขาจะรู้สึกว่ เรื่องนี้ทุกคนจำเป็น
จะต้องเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างถูกต้อง และต้องมีความเชื่อ
ด้วย เพราะการเรียนรู้และยอมรับเรื่องนี้ว่ามีจริงเป็นจริง
อย่างที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้นั้น จะได้รับประโยชน์
มากมาย เช่นจะทำให้มีการปล่อยวางเกี่ยวกับเรื่องตัวตน
เรื่องวัตถุและเรื่องอื่นๆ เช่นทรัพย์สมบัติ เงินทอง เรื่อง
ชื่อเสียงและอื่นๆ อีกมาก รวมทั้งจะเป็นหลักหรือเป็น
พื้นฐานให้เกิดศรัทธาในอันที่จะประพฤติดตนให้ตั้งมั่น
อยู่ในความดี และจะมีศีลธรรมเกิดจากตนเองโดยไม่ต้อง

ปรารถนาถึงคนอื่น หรือเหตุการณ์อื่นๆ และเป็นพื้นฐานสำคัญในอันที่จะทำให้รู้แจ้งเรื่องอริยสัจ ซึ่งถ้าไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโอปปาติกะแล้ว ก็เป็นอันหวังได้ว่าจะไม่มีทางรู้แจ้งเรื่องอริยสัจ ไม่มีทางจะรู้แจ้งว่าคนเราในเมื่อยังมีกิเลสอยู่ตายแล้วจะต้องเกิด ไม่มีทางที่จะยอมรับหรือเชื่อได้อย่างสนิทใจว่า บุญบาปมีจริง ผลของบุญและบาปมีจริง และจะให้ผลเหมือนอย่างทีพระพุทธเจ้าได้ตรัสจริง นรก-สวรรค์มีจริง อย่างนี้เป็นต้น

รวมความว่า การศึกษาเรื่องโอปปาติกะให้เข้าใจอย่างถูกต้องและยอมรับว่ามีจริงนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย ทั้งในปัจจุบันชาตินี้ และในสัมปรายภพภายภาคหน้า รวมทั้งประโยชน์สูงสุด คือปรมาตม-ประโยชน์ด้วย

ในหนังสือนิตยสารวิญญาณ ซึ่งเป็นหนังสือรายเดือน ได้ออกมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๘ จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ในหนังสือวิญญาณทุกฉบับ ที่หน้าปกของหนังสือวิญญาณทุกเล่มจะมีคำว่า **ยุควิญญาณคือ**

รุ่งอรุณแห่งยุคพระศรีอารีย์ พิมพ์ด้วยอักษรตัวโต และในด้านในของปกหน้าจะมีคำอธิบายไว้ทุกฉบับว่า :-

ยุควิญญาณ หมายถึงยุคที่ปัญญาชนในโลกเชื่อว่า วิญญาณเป็นผู้สร้างชีวิต วิญญาณเป็นรากฐานของสิ่งทั้งปวง กฎเกณฑ์ของชีวิต สภาพของชีวิตในสากลจักรวาลขึ้นอยู่กับสภาพของวิญญาณ ตาเห็นคือวิญญาณเห็น หูได้ยินคือวิญญาณได้ยิน ฯลฯ สมองนึกคิดคือวิญญาณนึกคิด ผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่ ตายแล้วจะต้องเกิดอีก และทุกวิญญาณจะต้องเป็นไปตามกฎของกรรม “**ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หวานพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น**” หลังจากตายแล้วก็ยังมีชีวิตอยู่ โอบปาดิกะมีจริง ฯลฯ

เมื่อใดปัญญาชนทั่วโลกเชื่อในหลักต่างๆ ดังที่กล่าวมา เมื่อนั้นโลกอยู่ในยุค วิญญาณ ยุควิญญาณ ไม่ใช่ยุคที่คนทั้งหลายพากันนับถือผี และมีการเซ่นไหว้ขอพร เหมือนในยุคโบราณที่ผ่านมาแล้ว ยุควิญญาณก็คือยุคที่คนทั้งหลายเข้าใจพุทธพจน์ที่ว่า “**วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป วิญญาณเป็นรากฐานของสิ่งทั้งปวง**” ยุควิญญาณเป็นยุคที่คนทั้งหลายเข้าใจถึง

อำนาจวิญญานที่มีอยู่ในตัวเองอย่างแจ่มแจ้ง เมื่อโลก
ก้าวขึ้นสู่ยุควิญญานดังที่กล่าวมา สันติสุขจะมีทั่วโลก
สงครามและการเบียดเบียนกันในรูปแบบต่างๆ จะหมดไปจาก
โลก และโลกก็จะมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์
ธัญญาหารและเครื่องที่จะอำนวยความสะดวกสบาย
ทุกอย่าง โลกจะพัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง นี่คือ ความ
หมายของคำว่า ยุคพระศรีอารีย์

อนึ่ง ข้อมูลหรือข้อพิสูจน์ในอันที่จะทำให้คน
ทั้งหลายเข้าใจง่ายและยอมรับเรื่องวิญญานตามทีกล่าว
มานี้ก็มีเพียงสิ่งเดียวเท่านั้น คือต้องทำการพิสูจน์ให้
เห็นว่า “โอปปาติกะมีจริง” และอธิบายให้เข้าใจว่า ชีวิต
ของโอปปาติกะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร มีความเป็นอยู่
อย่างไร มีสิ่งแวดล้อมอย่างไร การพิสูจน์ให้คนทั้งหลาย
ยอมรับในเรื่องนี้ อันนี้แหละคือหัวใจสำคัญในอันที่จะ
ทำให้เกิดความรู้แจ้งในพระธรรมคำสอนต่างๆ ของ
พระพุทธเจ้า และเกิดศรัทธาปสาทะในคำสอนของ
พระพุทธเจ้าด้วย คือไม่ใช่แต่รู้อย่างเดียว แต่จะมีความ
เชื่อตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ทุกอย่างด้วย

นักศึกษานี้ในปัจจุบัน แม้กระทั่งผู้ที่ได้เข้ามาบวชเรียนในทางพุทธศาสนาโดยตรง เป็นมหาเปรียญ มีความรอบรู้ในภาษาบาลีพุทธพจน์เป็นอย่างดี แต่แล้วกลับไม่เชื่อในเรื่องเหล่านี้ก็มี คือไม่เชื่อในเรื่องตายแล้วเกิด ไม่เชื่อเรื่องชาติหน้า ไม่เชื่อในเรื่องผีสิงเทวดา ไม่เชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ ไม่เชื่อในเรื่องผลของบุญและบาป และไม่สนใจในอันที่จะปฏิบัติในทางสมาธิและวิปัสสนา ผู้ที่เป็นมหาเปรียญแต่ไม่เชื่อในเรื่องต่างๆ ดังที่กล่าวมานั้นมีมาก หรือถึงแม้หากจะเชื่อ ก็เชื่อไม่สนิท ไม่มี **อเวจ-ปสาทะ** คือความเลื่อมใสที่มั่นคง ยังมีความลังเล หรือความไม่แน่ใจ ความกลางแคลงใจอยู่เสมอ และในเมื่อไม่เชื่อในเรื่องชาติหน้า นรกสวรรค์ในชาติหน้าก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องอธิบายแต่เรื่องนรก-สวรรค์ในชาตินี้ นรก-สวรรค์ในชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งเรื่องโอบปาติกะ ก็จะอธิบายเรื่องโอบปาติกะในสภาพแห่งชีวิตของมนุษย์ โอบปาติกะในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ซึ่งการอธิบายแบบนี้ถือได้ว่าไม่ใช่ผิด ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ มีส่วนถูก พระพุทธเจ้าก็เคยทรงอธิบายแบบนี้ เป็นแต่

พระพุทธเจ้ามิได้ทรงเน้นแต่เรื่องชีวิตปัจจุบัน พระพุทธองค์จะตรัสถึง นรกสวรรค์ในชาติหน้าด้วย โอบปาทิกะในชาติหน้าด้วย คือในชาติหลังจากที่ตายจากมนุษย์ พระพุทธองค์จะตรัสควบคู่กันไปด้วยเสมอ เพื่อมิให้คนทั้งหลายเข้าใจผิดเช่นพระพุทธองค์ตรัสว่า :-

บุคคลที่ทำบาปอยู่เสมอนั้น ย่อมจะเดือดร้อนหรือถูกไฟเผาในโลกทั้งสอง คือทั้งในโลกนี้ และเมื่อละจากโลกนี้ไปแล้ว ก็จะได้เดือดร้อนหรือถูกไฟเผาอีก และทุกครั้งที่น่าขึ้นมานว่า เราได้ทำบาปอย่างนั้นอย่างนี้ไว้ ก็จะได้เดือดร้อนหรือถูกไฟเผา และเมื่อตายไปสู่ทุกคติแล้ว จะเดือดร้อนหรือถูกไฟเผาเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า

อิธ ตปฺปติ เปจฺจ ตปฺปติ

ปาปการี อุภยตฺถ ตปฺปติ

ปาปํ เม กตฺตติ ตปฺปติ

ภิชฺชโย ตปฺปติ ทฺตคฺคิ คโต

คนที่ทำบุญไว้ ย่อมจะบันเทิงใจในโลกทั้งสอง คือเมื่อมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ก็บันเทิงใจ ละจากโลกนี้ไปแล้ว

ก็บันเทิงใจ และทุกครั้งเมื่อนึกขึ้นมาว่า เราได้ทำบุญ
อย่างนั้นอย่างนี้ไว้ ก็ยอมบันเทิงใจ และเมื่อตายไปสู่
สุคติแล้ว จะบันเทิงใจเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า

อิธ นนุทติ เปจฺจ นนุทติ

กตปุญฺโฆ อุภยตถ นนุทติ

ปุญฺญํ เม กตฺตุนฺติ นนุทติ

ภิชฺชโย นนุทติ สุคติ คโต

จากพุทธพจน์ที่อ้างมานี้จะเห็นว่า พระพุทธเจ้า
จะตรัสถึงนรก-สวรรค์ ผลของบาปและบุญ ทั้งในชาตินี้
และชาติหน้าเสมอ ไม่ได้ทรงเน้นหนักแต่เรื่องในปัจจุบัน

และอีกประการหนึ่ง เราจะเห็นว่าในกรณีของบุคคล
ที่ไม่อาจจะบรรลุมรรคผลได้ทันทีนั้น พระพุทธองค์
จะต้องทรงแสดง อนุပ္พพิกธา ก่อน แล้วจึงจะทรงแสดง
เรื่องอริยสังข์ในภายหลัง และเรื่องอนุပ္พพิกธา ก็คือเรื่อง
ทาน ศีล สวรรค์ โทษของกาม และการออกจากกาม
๕ หัวข้อเรื่อง โดยจะทรงเริ่มอธิบายเรื่องทานก่อน แล้ว
เรื่องศีล อานิสงส์ของทานและศีลว่ามีอยู่อย่างไร จะต้อง

ไม่ลืมน่า สวรรค์นั้นมีทั้งในโลกมนุษย์และในโลกโอปปา-
ติกะ นรกก็เช่นเดียวกัน คือข้อสำคัญอย่าเน้นหนักแต่
เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือยอมรับแต่เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
เท่านั้น เช่นยอมรับนรก-สวรรค์ในโลกมนุษย์ แล้วปฏิเสธ
นรก-สวรรค์ในโลกของโอปปาติกะ อย่างนี้จะทำให้เกิด
ความหลงผิดหรือการเข้าใจผิดได้ ซึ่งโดยธรรมดา
พระพุทธเจ้าจะทรงอธิบายเรื่องอย่างไหนในเวลาไหนนั้น
นั้นก็สุดแล้วแต่อุปนิสัย หรือพื้นเดิมของผู้ฟังในขณะนั้น
ว่ามีอยู่อย่างไร ข้อสำคัญก็คือ ไม่ว่าพระองค์จะทรง
แสดงอย่างไร ผู้ฟังจะเข้าใจและยอมรับหรือเห็นด้วย
เสมอ ทั้งนี้ก็เพราะพระองค์ทรงมีทศพลญาณ เช่นทรงมี
จนาจนาญาณ ปรีชาหยั่งรู้ว่า อะไรเป็นไปได้ อะไร
เป็นไปไม่ได้ ทรงแสดงอย่างไร ผู้ฟังจึงจะรับได้หรือรับ
ไม่ได้ หรือถ้าพระองค์จะทรงแนะนำให้ละเว้นหรือให้
ปฏิบัติอย่างไร นั้นย่อมหมายความว่า พระองค์ทรงเห็น
แล้วว่า เขาได้รับปฏิบัติตามได้ จะเป็นประโยชน์ต่อเขา
จริงๆ จึงได้ทรงแสดงอย่างนั้น และพร้อมกันนั้นก็อย่า
ให้ผู้ฟังเกิดการหลงผิดขึ้นด้วย

จากข้อคิดในในเรื่องอนุப்புพิภพนี้ จะเป็นการ
เตือนสติเป็นอย่างดีสำหรับผู้ที่ยธิบายหลักธรรม หรือ
แสดงธรรม ซึ่งไม่ควรจะมุ่งเน้นหนักไปในแง่ใดแง่หนึ่ง
หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนลืมแง่อื่นๆ อันจะเป็นผลทำให้
คนทั้งหลายเกิดความเข้าใจผิด หรือหลงผิดได้ หนังสือ
เรื่องกำเนิดที่ ๔ ที่เขียนขึ้นมาในครั้งนี้ ก็เพื่อประสงค์
จะให้ความเข้าใจอันถูกต้อง ในเรื่องของโอปปาติกะ และ
เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า เรื่องนี้มีความสำคัญมาก เพราะถ้า
ผู้ใดไม่เชื่อว่า โอปปาติกะมี ก็จะเป็นมิจฉาทิฎฐิขั้นร้ายแรง
คือเป็นอุจเฉททิฎฐิ หรือเชื่อว่ามี แต่แปลความหมายของ
คำว่า โอปปาติกะไม่ตรงกับความหมายที่พระพุทธเจ้า
ได้ตรัสไว้ ก็จะมีผลร้ายพอ ๆ กับผู้ที่ไม่เชื่อเหมือนกัน

พร รัตนสุวรรณ

สำนักคั่นคว่ำทางวิญญาน (ชั่วคราว)

๔๗/๒ ถนนสามเสน บางลำพู กรุงเทพมหานคร

โทร. ๒๘๒-๒๐๒๕ เข้าตรอกข้างร้านตัดเสื้อมิตรชาย

ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับถนนลำพู ทางเข้าวัดสังเวช ฯ

คำอธิบายรูปหน้าปกและหลังปก

รูปหน้าปก คือรูปพระเจดีย์อิสราภาพ अनुสรณ์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นพระเจดีย์ที่องค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช รับสั่งให้สร้างและทรงออกแบบเอง ด้วย พระเจดีย์องค์นี้ตั้งอยู่ที่ ศูนย์พัฒนาศาสนา ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ (เมื่อก่อนขึ้นอยู่กับอำเภอหล่มสัก) จังหวัดเพชรบูรณ์ พระเจดีย์องค์นี้ได้วางศิลาฤกษ์เมื่อวันวิสาขบูชาปี ๒๕๑๘ และหลังจากวางศิลาฤกษ์แล้วได้เกือบ ๒ ปี จึงได้มีการก่อสร้างเรื่อยมาในปัจจุบันทุกอย่างจะเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังที่เห็นอยู่ในภาพหน้าปกนั้น และการก่อสร้างพระเจดีย์องค์นี้ก็มีประวัติอันยาว ซึ่งได้เริ่มบันทึกไว้ตั้งแต่แรกจนถึงปัจจุบันนี้เป็นหนังสือหนารวมกันทั้งหมดแล้วนับเป็นพันหน้าขึ้นไป เพราะได้จัดพิมพ์เป็นตอนๆ ละเล่ม รวมทั้งหมดมีถึง ๕ เล่ม แต่เล่มๆ ก็มีความหนาโดยเฉลี่ยก็ประมาณ ๒๐๐ ถึง ๒๕๐ หน้า หนังสือเหล่านี้ปัจจุบันยังมีจำหน่ายที่สำนักค้นคว้าทางวิญญาณ

รูปหลังปก คือรูปพ่อขุนผาเมือง กษัตริย์ผู้ให้อิสระภาพให้ผืนแผ่นดินไทยแก่คนไทยเป็นองค์แรก และเป็นผู้เริ่มให้มีการตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี โดยมอบให้พ่อขุนบางกลางท่าว ผู้ซึ่งเป็นทั้งน้องและเพื่อนให้ครองเมืองเป็นปฐมกษัตริย์แทน

พระรูปนี้ไม่ใช่เป็นอย่างรูปอนุสาวรีย์ของบุคคลในอดีต ซึ่งสร้างขึ้นจากจินตนาการโดยอาศัยแนวความรู้ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี เพราะไม่เคยมีรูปเขียนหรือรูปถ่ายหรือรูปปั้นใดๆ ที่ทำขึ้นในสมัยที่ผู้นั้นยังมีชีวิตอยู่ และเป็นรูปที่เหมือนตัวจริง ฉะนั้นถึงจะสร้างขึ้นมาอย่างไร ก็ไม่มีทางที่จะเหมือนตัวจริงได้ แต่สำหรับพระรูปพ่อขุนผาเมืองรูปนี้ เป็นรูปที่สร้างขึ้นได้เหมือนตัวจริงทุกอย่าง ทั้งในเรื่องรูปร่างลักษณะทางกาย เสื้อผ้าที่สวมใส่ และอาวุธที่ใช้ ทั้งนี้ก็เพราะมีความสามารถในอันที่จะติดต่อกับพระองค์ได้โดยวิธีทางสมาธิ กล่าวคือเมื่อเข้าสมาธิไปแล้ว จะได้พบพระองค์เห็นพระองค์ชัดเหมือนกับเราเห็นอะไรๆ ด้วยตาของเรา ฉะนั้น และสามารถที่จะพูดจาสนทนาหรือได้ถามเรื่องราว

ต่างๆ จากพระองค์ได้ เหมือนกับเราพบปะสนทนากับคน
ต่างๆ ได้ในเวลาที่เราตื่นฉะนั้น

ประวัติในการสร้างพระรูปพ่อขุนผาเมืองนี้ ก็ได้
บันทึกไว้แล้วอย่างละเอียด เช่นเดียวกับประวัติการ
ก่อสร้างพระเจดีย์เหมือนกัน ซึ่งหนังสือเล่มนี้มีความหนา
ประมาณ ๓๐๐ กว่าหน้า และจะหาได้จากสำนักค้นคว้า
ทางวิญญาณ

สารบัญ

กำเนิดที่ ๔	หน้า
โอปปาติกะคืออะไร	๑
กำเนิด ๔ อย่าง	๑๑
อัตตา ๓ อย่าง	๑๓
พระพุทธเจ้าได้ทรงเห็นเทวดาและ ทรงเจรจากับเทวดาด้วยวิธีทางสมาธิ	๒๓
พระสูตรที่แสดงว่าผีและเทวดามีจริง	๓๗
เหตุไรคนไทยจึงเรียกโอปปาติกะว่าผีหรือวิญญาณ ผู้ที่ไม่เชื่อว่าโอปปาติกะมี จะไปสวรรค์ไปนิพพานไม่ได้	๔๕
ปรโลกก็คือโลกของโอปปาติกะ	๔๖
ชีวิตของพวกเขาโอปปาติกะทั้งหลาย เป็นข้อมูลที่ทำให้รู้แจ้งเรื่องต่าง ๆ	๕๔
บทสรุป	๘๗

สถิติการพิมพ์

พิมพ์ครั้งที่ ๑	พ.ศ. ๒๕๒๙	จำนวน	๑,๐๐๐	เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒	พ.ศ. ๒๕๓๙	จำนวน	๓,๐๐๐	เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓	พ.ศ. ๒๕๕๑	จำนวน	๑,๐๐๐	เล่ม

กำเนิดที่ ๔

โอบปาติกะคืออะไร

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๙ ท่านพุทธทาสภิกขุ (พระเทพวิสุทธิเมธี) ได้เทศนาทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ซึ่งในปาฐกถาธรรมนี้ท่านได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่อง **ชาติหน้า นรก-สวรรค์** และเรื่อง **โอบปาติกะ** โดยเฉพาะในเรื่องโอบปาติกะนั้นท่านได้อธิบายไว้อย่างนี้ว่า :-

เรื่องที่เรียกกันว่า “โอบปาติกะ” โอบปาติกะนี้เสี่ยงกันยุ่งไปหมดจนเกิดปัญหา เกิดการประชันทำทายอะไรกันอย่างน่าสงสาร ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องโอบปาติกะ เรื่องนี้ขอบอกว่า คำว่า **โอบปาติกะ** นี้ไม่ใช่

เป็นชื่อของสัตว์ ของจิต ของวิญญาณ พวกนั้นพวกนี้ เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งอย่างนั้น ไม่ใช่ ไม่ใช่ คำว่า “โอปปาติกะ” เป็นชื่อของกิริยาอาการแห่งการเกิดทางจิตใจ กิริยาอาการที่เกิดทางจิตใจนั้นแหละ ก็เรียกว่า “โอปปาติกะ” ซึ่งเกิดผลงขึ้นมาเกิดขึ้นได้เลย ไม่ต้องมีบิดา ไม่ต้องมีมารดาเกิดได้ ไม่ต้องเป็นเด็กก่อน มาก่อนก็เกิดได้ ถ้าเกิดก็โตเต็มทีเต็มอัตราเลย นี้เรียกว่า “โอปปาติกะ” แปลว่า เกิดผลงขึ้นมาเป็นการเกิดทางจิตใจ

เมื่อพระลัทธิตถะ เกิด เราใช้คำว่าชาติ เกิดเกิดจากท้องแม่ และก็เกิดเป็นพระพุทธเจ้า ไม่ได้ใช้คำว่าชาติ ใช้คำว่า อุปปตติ อุปปตติ อุปปตติ อุบัติขึ้นมาเป็นพระพุทธเจ้า คือเกิดขึ้นมาเป็นพระพุทธเจ้า แม้จะเกิดขึ้นอย่างนี้ ก็ยังสงเคราะห์เข้าได้ในโอปปาติกะ ในความหมายที่ว่า เกิดผลงขึ้นมา ไม่ต้องมีบิดามารดา เป็นคนโตเต็มที ไม่ต้องเป็นเด็กก่อน เพราะฉะนั้น การเกิดทางจิตใจก็ดี เกิดเป็นพระอรหันต์ก็ดี เกิดเป็นฝ่ายต่ำฝ่ายเลว เป็นคนอันธพาลอะไรก็ดี มันก็เป็นการเกิดโดย

ลักษณะนี้ สรุปความสั้น ๆ ว่า คิดอย่างไรในใจ คิดลงไปอย่างไร ก็เกิดเป็นคนอย่างนั้นทันทีในร่างกายนี้ ร่างกายที่เรียกว่าร่างกายคนนี้ คิดอย่างหมาก็เกิดอย่างหมา คิดอย่างควายก็เกิดอย่างควาย คิดอย่างสัตว์นรกก็เกิดเป็นสัตว์นรก คิดอย่างเปรตก็เกิดเป็นเปรต คิดอย่างอสุรกายก็เกิดอย่างอสุรกาย คิดอย่างอัมพพาลก็เป็นอัมพพาลทันที คิดอย่างบัณฑิตก็เป็นบัณฑิตทันที กิริยาการเกิดทางจิตใจชนิดนี้เรียกว่า “โอปปาติกะ” ระวังให้ตีมันเกิดได้ไม่ทันรู้ตัว เผลอไปคิดอย่างอัมพพาล ฉ้อโกง ฉ้อราษฎร์บังหลวงอะไรขึ้นมา มันก็มีอุปนิสัย เกิดพลาดเป็นอันนี้ขึ้นมา คิดอย่างอัมพพาล อาชญากรกลางถนน เกิดเป็นอัมพพาลแล้วตั้งแต่เมื่อคิด ถ้าเกิดไปทำเข้าอื่อกก็เลยเป็นอย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะเกิดเป็นฝ่ายชั่วหรือฝ่ายดีก็ตาม มันแล้วแต่ความคิด ครั้นมีความคิดถึงที่สุดแล้วมันก็มีการเกิดทางความคิด โดยร่างกายเดิมนั้นแหละ อย่างนี้เรียกว่า “โอปปาติกะ”

เดี๋ยวนี้มาเข้าใจกันว่า ไปเกิดเป็นสัตว์นั้นสัตว์นี้เราจึงเรียกสัตว์เหล่านั้นว่า “โอปปาติกะ” เชิญมาได้อะไร

มาได้ เอามาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ อะไรได้ ดันมาเป็นชื่อของสัตว์ชนิดหนึ่งชนิดใดไปแล้ว ที่จริงมันเป็นเพียงกิริยาอาการเกิดทางจิตใจ มันไม่ได้มาจากโลกอื่น โลกนี้แหละ แต่มันเป็นอย่างอื่น เพราะมันเกิดจากจิตใจเป็นอย่างอื่นไปแล้ว มันก็เป็นปรโลกของบุคคลนั้นแล้ว เพราะว่าจิตใจมันอยู่ในโลกตามที่เขาอยู่ก่อนแล้ว ถ้าเขาคิดอย่างอันธพาล ก็เกิดเป็นอันธพาล เข้าไปอยู่ในโลกของอันธพาล คิดอย่างสัตว์เดรัจฉาน ก็เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน อยู่ในโลกของสัตว์เดรัจฉาน แต่ละโลก แต่ละโลก ไม่ต้องตายหรอก มันอยู่ในที่นี้เดี๋ยวนี้ ปรโลกอื่นที่มันซ้อนกันอยู่เป็นอย่างนี้ ไม่ต้องตายไปเกิดในโลกอื่นโดยที่ตัวอยู่ในโลกนี้ มันเป็นการเกิดในโลกอื่น เพราะมันมีจิตคิดเป็นอย่างอื่น มีความคิดเป็นอย่างอื่น มีอุปนิสัยเป็นอย่างอื่น

ระวัง ! ระวัง ! มันจะมีการเกิดชนิดโอปปาติกะโดยไม่ทันรู้ตัว ตายแล้วมันก็กลับมาเกิดใหม่ได้ คิดอย่างเลว ๆ ก็เป็นอันธพาล เป็นโอปปาติกะ เป็นสัตว์นรก ไปพักหนึ่งชั่วโมงหนึ่ง สองชั่วโมง กลับตัวได้ กลับมาเกิดใหม่อีก มาเป็นคนอย่างเดิมอีก คิดอย่างเทวดาทำ

อย่างเทวดา ก็ไปเกิดเป็นเทวดา วันสองวัน ชั่วโมงสอง ชั่วโมง แล้วมันก็ตายอีก แล้วมาเกิดเป็นคนอีก แล้วแต่ ว่าจิตใจมันจะเป็นอย่างไร นี่เป็นเรื่องที่ต้องระวังที่สุด เพราะว่าเรามักจะปล่อยไปตามธรรมดา ถ้าหากเราคิดไปในทางต่ำ ก็เกิดเป็นสัตว์ต่ำ ในพวกทุกคติ พวกเลวทราม ไม่ทันรู้ตัว แล้วก็ทำผิดโดยไม่ทันรู้ตัว ดังนั้นไม่มีใครรู้ มันก็เป็นความทุกข์ทรมานอยู่ในจิตใจของมันนั่นเอง

ระวัง ระวัง อย่าให้มีการเกิดในทางต่ำ คือให้มีการเกิดในทางสูงให้เรื่อยไป อย่างน้อยก็เกิดเป็นมนุษย์ที่ดีกว่าคน คนมันก็มีความคิดอย่างคนไม่ดีไปกว่าสัตว์ เดรัจฉานเท่าใด ถ้าเป็นมนุษย์มันมีจิตใจสูง มันรู้อะไรตามที่เป็นจริง รู้ผิดชอบชั่วดีที่เป็นจริง ถ้ามันอยู่ในสภาพที่สูงกว่าโดยจิตใจเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์ ถ้าหาทางทำให้จิตใจสบาย ใจอึดอียบพอใจได้ มันก็เกิดเป็นเทวดา เป็นพรหม เป็นอะไรไปตามเรื่อง ถ้ามีสมาธิ มีฌาน รูปฌาน อรูปฌานอะไรก็ตามได้ ถ้าเป็นที่พอใจมันก็เกิดเป็นพรหม โดยที่ร่างกายนี้นั่งอยู่ที่นี่ แต่มันก็เกิดเป็นพรหม ลักษณะโอปปาติกะ แต่ถ้าเผลอ พรหมก็จุติอีก

โลกมากเกิดเป็นมนุษย์อีก หรือเกิดเป็นอัมพาลก็ได้ เพราะมันยังไม่รู้ความจริง เรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตามที่เป็นจริง มันมีความยึดมั่น ถือมั่นเรื่องตัวตน มันยังกลัวตาย มันยังชอบของเฮอร์ดอร์รอย พอใจ เกลียดในของไม่เฮอร์ดอร์รอย มีความยึดมั่นถือมั่นอย่างนี้อยู่ มันจึงมีการเกิดการตายกลับไปกลับมา เกิดเป็นพรหมแล้วยังจะมากเกิดเป็นคนได้อีก มันจะไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็ได้

ระวางให้ตี โอปปาติกะกำเนิดเกิดผลงอย่างนี้มันมีได้ไม่ทันรู้ตัว บางทีมันจะแย่มาก เป็นสัตว์นรกกันที่นี้ เตี้ยวนี้อ่อนเป็นไฟอยู่ เป็นวันๆ เดือนๆ ก็ได้ ถ้ามันเก่งกว่านั้นตลอดชีวิตก็ได้ ที่พูดนี้ขอให้ระวาง ! ระวาง ! อย่างยิ่งในเรื่องของโอปปาติกะ คือการเกิดโดยจิตใจเกิดผลงขึ้นมาเป็นอะไรโดยสมบูรณ์ เข้าใจนะ โอปปาติกะซึ่งเกิดโดยไม่ต้องมีบิดามารดาเป็นเครื่องให้เกิด มันเกิดผลงขึ้นมาในร่างกายนี้ โดยไม่ต้องเป็นเด็กก่อน พอเกิดก็โตเต็มทีเลย และก็มีความหมายอย่างนั้นเต็มทีเลย นี้เรียกว่าโอปปาติกะ ไม่ต้องเอามาเถียงกันว่า สัตว์นั้น

สัตว์นี้ เชื่อเชิญมาอย่างนั้นอย่างนี้ เอามาใช้งานอย่างนั้น
อย่างนี้ ใช้สอยได้อย่างนั้นอย่างนี้ อย่างนั้นมันไม่ใช่
ไม่ใช่ คำว่า “โอบปาติกะ” เป็นชื่อของกิริยาอาการที่
เกิดผลงขึ้นมาโดยทางจิตใจ หวังว่าท่านทั้งหลายคงจะ
เข้าใจคำว่า โอบปาติกะในลักษณะที่ถูกต้องตามความ
หมายของคำในภาษาบาลีคำนี้ เช่นเกิดเป็นพระอรหันต์
ก็ไม่ได้ใช้คำว่า เกิด อย่างเกิดในท้องแม่ก็ไม่ใช่ เขาใช้
คำว่า อุบัติ พระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นมาในโลก ใช้คำว่า
อุบัติ คำว่าอุบัติก็คำเดียว รากศัพท์เดียวกับคำว่า
โอบปาติกะนั่นเอง การเกิดทางจิตใจชนิดไหนก็เป็น
โอบปาติกะทั้งนั้น ขอให้มีความเข้าใจถูกต้อง คำในข้อนี้
ซึ่งยังมีอีกมาก วันนี้พูดได้เพียง ๓ เรื่องเวลาก็หมดแล้ว
ยังมีอยู่ คือถ้ามีโอกาสก็จะพูด คราวหลังจะได้ไม่มีการ
ขัดแย้ง คือจะเข้าใจความหมายถูกต้องแห่งถ้อยคำที่มี
อยู่ในพระคัมภีร์ คัมภีร์มีการกล่าวไว้ทั้งภาษาบาลีและ
ภาษาสันสกฤต ภาษาคน และภาษาธรรม

อปฺปมตฺโต อุโภ อตฺถเอ อธิคณฺหาติ ปณฺทิตो^๑

ถ้าเป็นบัณฑิต ก็ย่อมถือเอาอรรถได้ทั้ง ๒ อย่าง คือทั้งอย่างต้นและอย่างลึก ทั้งอย่างศีลธรรมและอย่าง ปรมาัตถธรรม ทั้งอย่างภาษาคน และภาษาธรรม แล้ว เราก็ไม่ต้องเถียงกัน ไม่ต้องทะเลาะวิวาทกัน หวังว่า ท่านสาธุชนทั้งหลาย จะได้มีความเข้าใจให้ก้าวหน้าขึ้นไป ในทางที่จะรู้ความหมายของคำแต่ละคำเหล่านี้แล้ว ปฏิบัติถูกต้อง ไม่มีข้อยุ่งยากลำบาก มีความเจริญ งามอกงามก้าวหน้าในทางแห่งพระศาสนา อยู่ทุกทิวาราตรี กาลเทอญ.

จากเทศนาของท่านที่แสดงนี้ ได้ก่อให้เกิดการ วิพากษ์วิจารณ์ในหมู่ชาวพุทธ ทั้งฝ่ายพระและฆราวาส

^๑ คาทาที่ท่านพุทธทาสอ้างมานี้ เป็นพุทธพจน์มีที่มาอยู่หลายแห่ง เช่น พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๕ ส.ส. ๑๕/๑๒๖ ข้อ ๓๘๐, พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๒ อง.ปญจก. ๒๒/๕๓ ข้อ ๔๓, พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ ขุ.อิติ. ๒๕/๒๔๒ ข้อ ๒๐๑ แต่ความหมายจริงๆ ตามพุทธพจน์นั้น ไม่ได้เป็นเหมือนอย่างที่ท่านกล่าว ดูคำอธิบายตอนท้าย

กันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะท่านที่มีความรู้ทางคัมภีร์ พระไตรปิฎกเป็นอย่างดีนั้น ต่างก็ฉงนสนเท่ห์ว่า ท่าน พุทธทาสซึ่งเป็นพระเถระชั้นผู้ใหญ่ และถือกันว่าเป็น นักปราชญ์ผู้รอบรู้ในทางพุทธศาสนาที่ยิ่งใหญ่ผู้หนึ่ง เคย เขียนหนังสือที่มีหลักฐานอ้างอิง จากพระไตรปิฎกมาก่อน มากกว่าพระเถระใดๆ ในสมัยนั้น คือตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา หนังสือที่ท่านเขียนมีชื่อเสียงมากในสมัยนั้นเช่น พุทธประวัติจากพระโอษฐ์ ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ตามรอยพระอรหันต์ มัคคุเทศก์ของวิญญาน และ ยังมีเรื่องอื่นๆ อีกมากมาย ผลงานในการประพันธ์ของท่านนั้นเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ทั้งในหมู่คนไทยและชาว ต่างประเทศ ซึ่งรวมทั้งในด้านการประพฤติปฏิบัติตาม ธรรมวินัย ท่านก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เคร่งครัดต่อธรรมวินัย เป็นอย่างยิ่ง แต่แล้วมาในระยะหลังๆ คือเมื่อ ๑๐ กว่าปี หรือ ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมานี้ ท่านมักจะพูดหรืออธิบาย หลักธรรมซึ่งออกจะผิดไปจากหลักธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่ใน พระไตรปิฎก โดยเฉพาะท่านมักจะพูดเน้นหนักแต่เรื่องใน ปัจจุบัน ไม่ยอมพูดหรืออธิบายเรื่องชาติก่อนชาติหน้า

ไม่กล่าวถึงนรกสวรรค์ในชาติหน้า ซึ่งก็มักจะทำให้คน
ทั้งหลายเกิดความเข้าใจผิดว่า ท่านปฏิเสธเรื่องชาติหน้า
ปฏิเสธเรื่องนรก-สวรรค์ตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ และ
โดยเฉพาะเรื่องโอปปาติกะตามที่ท่านแสดงไว้นี้ ก็เห็น
ได้ชัดว่า เป็นการอธิบายเรื่องโอปปาติกะในสภาพของ
ชีวิตมนุษย์เท่านั้น ปฏิเสธเรื่องโอปปาติกะในชาติหน้าหรือ
โอปปาติกะที่เป็นกายทิพย์ ซึ่งเป็นชีวิตอีกประเภทหนึ่ง
ตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ ฉะนั้น เพื่อเป็นการยืนยันว่า
ท่านได้อธิบายไว้อย่างนี้จริงๆ ข้าพเจ้าจึงได้คัดลอก
ปาฐกถาธรรมจากเทปบันทึกของท่านมาลงไว้ในหนังสือ
เล่มนี้ด้วย และข้าพเจ้าก็จะได้ชี้แจงให้เห็นว่า จาก
หลักฐานในคัมภีร์พระไตรปิฎกนั้น คำว่า โอปปาติกะ
หมายถึงชีวิตอีกประเภทหนึ่งไม่ใช่เป็นอย่างที่ท่าน
พุทธทาสได้แสดงไว้ และข้อความต่อไปนี้ คือคำสอนของ
พระพุทธเจ้าที่ตรัสไว้ ซึ่งมีหลักฐานอยู่ในพระไตรปิฎก
ดังนี้ :-

กำเนิด ๔ อย่าง

“ดูกรสารีบุตร กำเนิดชีวิตมีอยู่ ๔ อย่าง คือ :-

๑. อัมตชโยนิ
๒. ชลาพุชโยนิ
๓. สังเสทชโยนิ
๔. โอบปาติกะโยนิ

สารีบุตร อัมตชโยนิเป็นไฉน ? สัตว์เหล่าใดทำลาย
กระเปาะไข่เกิดออกมา (เช่น นก, เป็ด, ไก่ เป็นต้น)
กำเนิดอย่างนี้เรียกว่า อัมตชโยนิ

ชลาพุชโยนิเป็นไฉน ? สัตว์เหล่าใดเกิดมาด้วยการ
คลอດออกมาจากมดลูก (เช่นคน เป็นต้น) กำเนิดอย่างนี้
เรียกว่า ชลาพุชโยนิ

สังเสทชโยนิเป็นไฉน ? สัตว์เหล่าใดเกิดในปลาเน่า
หรือในซากศพที่เน่า หรือในขนมที่บูดเน่า หรือในหลุมใน
บ่อที่สกปรก กำเนิดอย่างนี้เรียกว่า สังเสทชโยนิ

โอบปาติกะโยนิเป็นไฉน ? ๑. พวกเทวดา ๒. พวก
นรก ๓. พวกมนุษย์บางประเภท และ ๔. วินิบาด
บางประเภท กำเนิดอย่างนี้เรียกว่า โอบปาติกะโยนิ

สารีบุตร กำเนิดของชีวิตทั้งหลายทั้งหมดมีอยู่ ๔ ประเภทดังนี้แล”

- มหาสัททนต์ ม.ม. ๑๒/๑๔๗

คำว่า โยนิ ซึ่งแปลว่ากำเนิดนี้ ศาสตราจารย์ ริสเดวิดส์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎกแปลว่า origin, way of birth, place of birth, realm of existence จากคำแปลที่เป็นภาษาอังกฤษนี้ จะทำให้เข้าใจความหมายของคำว่าโยนิชัดเจน

ส่วนคำว่า โอปปาทิกะ ศาสตราจารย์ริสเดวิดส์ แปลว่า rebirth without visible cause i.e. without parents as a deva; spontaneous rebirth; apparitional rebirth.

ขอให้สังเกตคำอธิบายข้อที่ ๔ ที่ว่า โอปปาทิกะโยนิ เป็นไฉน และพระพุทธเจ้าได้ทรงอธิบายว่า ได้แก่ พวก เทวดา พวกนรก พวกมนุษย์บางประเภท และวินิบาต บางประเภท กำเนิดอย่างนี้ คือชีวิตประเภทอย่างนี้ เรียกว่า โอปปาทิกะโยนิ

และเพื่อที่จะให้เข้าใจชัดอีกว่า คำว่าโอปปาติกะนั้น หมายถึงชีวิตที่อยู่อีกโลกหนึ่ง คือปรโลก หรือโลกทิพย์จริงๆ ซึ่งไม่ใช่ชีวิตในโลกมนุษย์ ฉะนั้นจะได้ยกพระสูตรมาให้ดูอีกเรื่องหนึ่งดังนี้

อตฺตา ๓ อย่าง

“ดูกรโปกฺขรบาท (โปกฺขรบาทเป็นชื่อของปริพพาชกรูปหนึ่ง ซึ่งได้สนทนากับพระพุทธเจ้าด้วยเรื่องการดับสังขยาและอื่นๆ หลายเรื่อง) การได้อตฺตามีอยู่ ๓ อย่าง คือ :-

๑. การได้อตฺตาที่หยาบ (โอฬารโก อตฺตปฏฺิลาโก)
๒. การได้อตฺตาที่สำเร็จด้วยใจ (มโนมโย อตฺตปฏฺิลาโก)
๓. การได้อตฺตาที่ไม่มีรูป (อรุโป อตฺตปฏฺิลาโก)

โปกฺขรบาท การได้อตฺตาที่หยาบเป็นไฉน ? อตฺตาใดซึ่งมีรูป ประกอบด้วยธาตุ ๔ บริโภคกวางฬิงการาหาร (กวางฬิงการาหาร หมายถึง อาหารทุกชนิดที่คนกินได้

ตามศัพท์แปลว่า อาหารที่ทำเป็นคำๆ สำหรับใส่ปาก)
การได้อัตตาเช่นนี้ เรียกว่าการได้อัตตาที่หยาบ

๒. การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ เป็นไฉน ?
อัตตาใดซึ่งมีรูปสำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน
มีอินทรีย์บริบูรณ์ การได้อัตตาเช่นนี้ เรียกว่าการได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ

๓. การได้อัตตาที่ไม่มีรูปเป็นไฉน ? อัตตาใด
ไม่มีรูป เป็นอัตตาที่สำเร็จด้วยสัญญา การได้อัตตาเช่นนี้
เรียกว่า การได้อัตตาที่ไม่มีรูป

ข้อความในพระสูตรนี้แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่เรียกกันว่า
เป็นอัตตานั่น โดยปกติมีอยู่ ๓ อย่างคือ :-

- ๑. อัตตาที่หยาบ ซึ่งได้แก่ร่างกายของคนเรา
- ๒. อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ ซึ่งได้แก่กายทิพย์หรือ
รูปร่างของโอปปาติกะทั้งหลาย ผู้ที่มีกายทิพย์ หรือ
ที่เรียกในที่นี้ว่าอัตตาที่สำเร็จด้วยใจนั้น ก็ได้แก่พวกที่เกิด
ในอบายภูมิ ๔ คือ นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน
(เดรัจฉานที่เป็นโอปปาติกะก็มี) และพวกที่ไปเกิดเป็น
เทวดาและรูปพรหมในภูมิต่าง ๆ

๓. อตตาทิไม่มีรูป ซึ่งได้แก่พวกที่ได้อรุปรมาณ ตายแล้วไปเกิดเป็นอรุปรพรม

เฉพาะข้อที่ ๒ ที่กล่าวถึงอตตาทิสำเร็จด้วยใจนั้น ขอท่านผู้อ่านได้โปรดสังเกตข้อความที่เป็นพุทธพจน์ ให้ละเอียด ซึ่งพระพุทธรองค์ได้ตรัสไว้ว่า :-

**อตตาทิสำเร็จด้วยใจนั้น เป็นอตตาทิมิรูป มิ
อวยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์ไม่บกพร่อง**

สำหรับท่านที่รู้ภาษาบาลี ได้โปรดพิจารณาคำแปล เทียบกับคำบาลีด้วย ดังต่อไปนี้

**กตโม มโนมโย อตตปฏิลลาโภ ? รุปี มโนมโย
สพพงคปจจงคิ อหิณินทริโย อยัม มโนมโย อตตปฏิลลาโภ**

- ที.ลี. ๙/๒๔๑

อนึ่ง เพื่อจะแสดงให้เห็นถึงประเด็นที่สำคัญที่ว่า ชีวิตที่เรียกว่า โอปปาติกะนั้น เป็นร่างกายหรือมีร่างกาย ซึ่งเกิดจากใจล้วน ๆ ไม่ได้เกิดจากพ่อแม่ แต่ก็มีอวยวะต่าง ๆ เหมือนกับกายเนื้อทุกประการ ซึ่งหลักฐานอันนี้ เราจะเห็นได้ชัดจากเรื่องมโนมยิทธิ ซึ่งพระพุทธรเจ้าได้ตรัสไว้ดังนี้ :-

โล เอวํ สมานิตเต จิตเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต
อนนฺคเณ วิคตูปกฺกิลเส มุทฺฏูเต กมฺมนิเย จิตเต
อานนฺชปฺปตเต มโนมยํ อภินิมฺมินนาย จิตตํ อภินิหฺรติ
อภินินฺนาเมติ โล อิมฺมหา กายา อณฺณํ กายํ อภิ-
นิมฺมินาติ รูปี มโนมยํ สพฺพนฺคปจฺจนฺคํ อหีนินฺทฺริยํ;
เสยฺยถาปึ มหาราช ปุริโส มุณฺชมฺหา อิลิกํ ปพฺพาเหยฺย.

ภิกษุ นั้นเมื่อมีจิตตั้งมั่น บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไม่มี
กิเลสเครื่องยียวน ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลาย เป็นจิต
อ่อนโยน ควรแก่การงาน ดำรงอยู่มั่นคงไม่หวั่นไหว
เช่นนั้นแล้ว ก็น้อมจิตไป เพื่อจะเนรมิตกายที่สำเร็จด้วยใจ
เธอย่อมเนรมิตกายขึ้นอีกกายหนึ่งจากกายนี้ได้ ซึ่งกาย
ที่เนรมิตขึ้นนั้นเป็นกายที่มีรูป เป็นกายที่สำเร็จด้วยใจ
มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ (คือมี
อายตนะภายในครบทุกอย่าง) มหาราชะ เปรียบเหมือน
บุรุษชักไส้ออกจากหญาปล้องฉะนั้น

- สามัญญผลสูตร ๙/๑๐๒

ข้อความที่อ้างมานี้เป็นพุทธพจน์ตอนหนึ่ง ซึ่ง
พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับพระเจ้าอชาตศัตรู ถึงเรื่องผลแห่ง

ความเป็นสมณะ และผลแห่งการปฏิบัติตามธรรมวินัย
ของพระองค์ว่ามีผลอย่างไรบ้าง จากข้อความที่อ้างมานี้
ขอให้สังเกตเป็นพิเศษ และได้โปรดนำไปเปรียบเทียบกับ
ข้อความที่พระองค์ตรัสถึงสภาพแห่งรูปของโอปปาติกะ
ที่ว่า :-

การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจเป็นไฉน ? อัตตาใด

๑. ซึ่งมีรูป สำเร็จด้วยใจ ๒. มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน
๓. มีอินทรีย์บริบูรณ์ การได้อัตตาเช่นนี้เรียกว่า การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจ

จงสังเกตว่า :-

ผู้ที่ตายไปเกิดเป็นโอปปาติกะ ภายที่เกิดนั้นก็
กายที่สำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วนมีอินทรีย์
บริบูรณ์

และผู้ที่ได้สมาธิขั้นสูง ก็สามารถจะเนรมิตกายซึ่งมี
รูปร่าง ๑. เป็นกายสำเร็จด้วยใจ ๒. มีอวัยวะน้อยใหญ่
ครบถ้วน ๓. มีอินทรีย์บริบูรณ์เหมือนกัน

อนึ่ง กายที่สำเร็จด้วยใจ บางทีก็เรียกว่ากายทิพย์
ซึ่งในคัมภีร์ก็ได้กล่าวไว้เหมือนกันดังนี้

อตถิ โข โภ อณฺโณ อตฺตา ทิพฺโพ รูปี กามาวจโร
กวมฺหิงการาหารภฺกฺโข

มีอยู่ท่านผู้เจริญ ๑. อตฺตาอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็น
กายทิพย์ มีรูป (คือมีรูปร่างเหมือนกายเนื้อ) ๒. เป็น
กามาพจร ๓. มีกวมฺหิงการาหารเป็นภักษา.

- พรหมชาลสูตร ๙/๔๔

กายทิพย์ในที่นี้ ก็หมายถึงรูปร่างของโอปปาติกะ
ซึ่งเป็นกายที่สำเร็จด้วยใจเหมือนกัน ยกมาเพื่อแสดงให้เห็น
เห็นว่ากายที่สำเร็จด้วยใจนั้น บางทีก็เรียกว่ากายทิพย์

จากหลักฐานที่อ้างมานี้ ขอให้สังเกตจากข้อความที่
พระพุทธเจ้าตรัสว่า :-

ภิกษุ นั้นเมื่อมีจิตตั้งมั่น ฯลฯ ไม่หวั่นไหวเช่นนั้นแล้ว
ก็น้อมจิตไป เพื่อจะเนรมิตกายที่สำเร็จด้วยใจ เธอยอม
เนรมิตกายขึ้นอีกกายหนึ่งจากกายนี้ได้ ซึ่งกายที่เนรมิต
ขึ้นนั้นเป็นกายที่มีรูป เป็นกายที่สำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะ
น้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ มหาราชะ เปรียบ
เหมือนบุรุษชักไล่ออกมาจากหลุมปล้องฉะนั้น

ข้อความอันนี้คือ **ประเด็นที่สำคัญที่สุด** เพราะจากหลักฐานอันนี้แสดงว่า ผู้ที่ได้มโนมยทธิคือสามารถถอดกายทิพย์หรือเนรมิตกายทิพย์ได้นั้น กายทิพย์ที่เกิดขึ้นนี้ ตาธรรมตามองไม่เห็น เพราะเป็นกายทิพย์ แต่ก็มีรูปร่างลักษณะและมีอวัยวะต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในเหมือนกายเนื้อของผู้ที่เนรมิตนั้นทุกอย่าง และขอให้เข้าใจด้วยว่า “กายทิพย์หรือกายเนรมิตนี้ ก็จะมีเสื้อผ้าสวมใส่อยู่เหมือนกายเนื้อนั้นด้วย คือไม่ใช่เป็นกายทิพย์ที่เปลือย เช่นเดียวกับผู้ที่ตายจากโลกมนุษย์แล้วเกิดเป็นโอปปาติกะ ซึ่งกายทิพย์ที่เกิดใหม่หลังจากกายเนื้อตายนั้น ก็จะมีเสื้อผ้าสวมใส่อยู่เหมือนเมื่อตอนยังไม่สิ้นใจ”

จากหลักฐานต่างๆ เท่าที่ได้กล่าวแล้วนี้ เมื่อสรุปก็จะมีหัวข้อหรือประเด็นที่สำคัญ ดังนี้คือ :-

๑. อัตตภาพหรือตัวตนเท่าที่มีอยู่ทั้งหมดทุกภพทุกภพนั้น เมื่อกกล่าวโดยสรุปแล้วก็มีเพียง ๓ อย่าง คือ อัตตาที่หยาบคือกายเนื้อ อัตตาที่ละเอียดคือกายทิพย์ และอัตตาที่ไม่มีรูปคืออัตตาของอรูปรพรม

๒. กายทิพย์หรือกายเนรมิตของผู้ที่ได้มโนมยทธิ

๓. ทุกคนเมื่อตายแล้ว จะต้องเกิดอีกในเมื่อยังมีกิเลส และจะต้องเกิดทันทีด้วย ซึ่งชีวิตที่เกิดขึ้นทันทีก็คือเกิดเป็นโอปปาติกะ

๔. กำเนิดมีอยู่ ๔ อย่าง และข้อที่ ๔ คือโอปปาติกะโยนินั้น พระพุทธเจ้าทรงอธิบายว่า ได้แก่พวกเทวดา พวกนรก พวกมนุษย์บางประเภท และวินิบาตบางประเภท

ฉะนั้น ถ้าหากเข้าใจถึงประเด็นเหล่านี้แจ่มแจ้งแล้ว เราก็จะเข้าใจได้ชัดและเชื่อด้วยว่า โอปปาติกะกำเนิดที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้นั้นมีแน่นอน และจะไม่มี ความหมายเป็นอื่น นอกจากจะหมายถึงพวกกายทิพย์ ซึ่งเป็นอภิสสมาณกายและมีอยู่อีกโลกหนึ่ง ไม่ใช่มีรูปร่างเป็นกายเนื้ออยู่ในโลกมนุษย์

อนึ่ง เมื่อพูดถึงเทวดาทั้งหลายแล้ว บางคนอาจจะ แปลความว่า ได้แก่บุคคลชั้นสูง เช่นพระราชา พระราชินี อย่างนี้เป็นต้น ซึ่งถ้าหากใครจะเข้าใจเช่นนี้ก็ได้อีก แต่ก็ขอ

ให้เข้าใจไปให้ตลอด อย่างอ้างเฉพาะแต่เรื่องสมมติเทพเท่านั้น เพราะในเรื่องเทพนี้ในคัมภีร์ก็ได้กล่าวไว้เหมือนกัน แต่กล่าวว่ามีอยู่ ๓ อย่าง คือ :-

๑. สมมติเทพ เทวดาโดยสมมติ
๒. อุปัตติเทพ เทวดาโดยกำเนิด
๓. วิสุทธิเทพ เทวดาโดยความบริสุทธิ์

ข้อความที่อ้างมานี้มีอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๐ หน้า ๑๑๒ ข้อ ๒๑๔ ซึ่งในคัมภีร์นี้ได้อธิบายไว้ดังนี้ :-

พระราชา พระเทวี พระราชกุมาร เรียกว่า สมมติเทพ

เทวดาชั้นจาตุมหาราช ชั้นดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรินิมิตตวสวัตติ และเทวดาที่นับเนื่องอยู่ในจำพวกพรหมทั้งหลาย เรียกว่า อุปัตติเทพ

พระอรหันต์ชีณาสพทั้งหลายผู้เป็นสาวกของพระตถาคต และพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย เรียกว่า วิสุทธิเทพ

และขอให้พิจารณาจากคำบาลีเหล่านี้ด้วยดังนี้

ตโย เทวา สมมติเทวา จ อุปตติเทวา จ
 วิสุทธิเทวา จ ฯ กตเม สมมติเทวา ฯ สมมติเทวา
 วุจจนติ ราชาโน จ ราชกุมารา จ เทวियो จ ฯ กตเม
 อุปตติเทวา ฯ อุปตติเทวา วุจจนติ จาตุम्मหา-
 ราชิกา เทวา ตาวตีสสา เทวา ยามา เทวา ตูลิตา เทวา
 นิมมานรติ เทวา ปรมิมิตวสวตติ เทวา พุรหมกายิกา
 เทวา เย จ เทวา ตตรุปริ ฯ กตเม วิสุทธิเทวา ฯ
 วิสุทธิเทวา วุจจนติ ตถาคตสาวกา อรหนโต ชีณาสวา
 เย จ ปจเจกสมพุทธา ฯ ภควา สมมติเทวานญจ
 อุปตติเทวานญจ วิสุทธิเทวานญจ เทโว จ อติเทโว จ
 เทวาติเทโว จ สีสสีโห นาคนาโค คณคณิ มุนิมุณี
 ราชราชา.

- ขุ.จ.พ. ๓๐/๑๑๒ ข้อ ๒๑๔

จากข้อความในคัมภีร์นี้ ชี้ให้เห็นอย่างเด่นชัดเลย
 ที่เดี๋ยวนั้น พวกเทวดาซึ่งพระพุทธเจ้าจัดว่าอยู่ในประเภท
 โอบปาทิกะกำเนิดนั้น ได้แก่เทวดาและพรหมทั้งหลาย
 เช่นเทวดาชั้นจาตุम्मหาราชอย่างนี้เป็นต้น และที่กล่าวไว้

นั่นก็เป็นตัวอย่างโดยสังเขปเท่านั้น เพราะพวกภุมม-
เทวดา หรือรุกขเทวดา ก็จัดว่าเป็นอุปัตติเทพเหมือนกัน

ฉะนั้น จึงเป็นสรุปได้แน่นอนว่า พวกโอปปาติกะ
ทั้งหลายนั้นจะต้องเป็นพวกกายทิพย์ หรือเป็นพวก
อภิสสมานกาย เป็นกายซึ่งเกิดจากใจล้วน ๆ และเกิดเป็น
ตัวตนสมบูรณ์ขึ้นในทันทีทันใด เหมือนกับตัวเราที่เกิดขึ้น
ในความฝันฉะนั้น

อนึ่ง เพื่อให้เข้าใจชัดยิ่งขึ้นอีกว่า โอปปาติกะโยนิที่
พระพุทธองค์ได้ทรงอธิบายไว้ว่า ได้แก่พวกเทวดา
ทั้งหลายนั้นก็คืออุปัตติเทพ คือเทวดาที่เป็นโอปปาติกะ
ฉะนั้น จึงขอให้ศึกษาจากพระสูตรดังต่อไปนี้

พระพุทธเจ้าได้ทรงเห็นเทวดา ทรงเจรจากับเทวดาด้วยวิธีทางสมาธิ

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประทับอยู่ที่ภูเข
หินพินราบแห่งหนึ่งชื่อว่า คยาสิสะ ใกล้หมู่บ้านคยา ณ
ที่นั่น พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า

ภิกษุทั้งหลาย ก่อนที่เรายังไม่ได้ตรัสรู้ ยังเป็น
โพธิสัตว์อยู่ ครั้งนั้นเรากำหนดเห็นแสงสว่างได้ แต่
ครั้งแรกยังไม่เห็นรูปทั้งหลาย เราจึงได้เกิดความคิดว่า
ถ้าหากเราจะพึงกำหนดเห็นแสงสว่างได้ด้วย และเห็นรูป
ทั้งหลายได้ด้วย ญาณทัสนะของเราอันนี้ก็จะพึงบริสุทธิ์
ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมา เราจึงไม่ประมาท พยายาม
ปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น ครั้นแล้วเราก็กำหนดเห็นแสงสว่าง
ได้ด้วย และเห็นรูปทั้งหลายได้ด้วย แต่จะอยู่ในสมาธิ
เจรจาไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายยังไม่ได้ (กล่าวคือ พอจะ
ถามอะไรกับเทวดา สมาธิก็ถอยออกมา แสงสว่าง
ก็หายไป รูปของเทวดาก็หายไป) เราจึงได้เกิดความคิดว่า
ถ้าหากเราจะพึงกำหนดเห็นแสงสว่างได้ด้วย เห็นรูป
เทวดาทั้งหลายได้ด้วย และอยู่ในสมาธิเจรจาไต่ถามกับ
เทวดาทั้งหลายได้ด้วย ญาณทัสนะอันนี้ของเราก็จะพึง
บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมาเราจึงไม่ประมาท พยายาม
ปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ครั้นแล้วเราก็กำหนดเห็นแสงสว่าง

ได้ด้วย เห็นรูปทั้งหลายได้ด้วย และอยู่ในสมาธิเฉรจา ไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายได้ด้วย แต่เราไม่รู้ว่าเทวดาองค์นั้นองค์นี้มาจากเทพนิกายไหน เราจึงได้เกิดความคิดว่า ถ้าหากเราจะพึงรู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มาจากเทพนิกายนั้นเทพนิกายนี้ ญาณทัสนะของเราอันนี้ ก็จะมีเพิ่มสูงขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมา เราจึงไม่ประมาณพยายามปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นอีก ครั้นแล้วเราก็รู้จักเทวดาทั้งหลายว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้ มาจากเทพนิกายนั้นเทพนิกายนี้ แต่ยังไม่รู้ว่าเทวดาองค์นั้นองค์นี้จุติจากที่นั่นหรือที่นี่ แล้วจะไปเกิดในที่ไหน และด้วยวิบากของกรรมอะไร

ครั้นแล้วต่อมา เราก็รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้จุติจากที่นั่นที่นี่ แล้วไปเกิดในที่นั่นที่นี้ด้วยวิบากของกรรมอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ไม่รู้ว่าเทวดาแต่ละองค์มีอาหารอย่างไร เสวยสุขและทุกข์อย่างไร

ครั้นแล้วต่อมา เราก็รู้ว่าเทวดาองค์นั้นองค์นี้ มีอาหารอย่างนั้นอย่างนี้ เสวยสุขและทุกข์อย่างนั้นอย่างนี้ แต่ไม่รู้ว่าเทวดาแต่ละองค์โดยปกติมีอายุยืนนานเท่าไร

ครั้นแล้วต่อมา เราก็รู้ว่าเทวดาองค์นั้นองค์นี้ มีอายุยืนนานเท่า นั้นเท่านี้ แต่ไม่รู้ว่า เราได้เคยอยู่ร่วมกับเทวดาเหล่านั้นในครั้งก่อนหรือไม่ เราจึงได้เกิดความคิดว่า ถ้าหากเราจะพึงรู้ด้วยว่า เราได้เคยอยู่ร่วมกับเทวดาเหล่านี้ในครั้งก่อนด้วยหรือไม่ ญาณทัสนะของเราอันนี้ก็จะพึงบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมา เราจึงไม่ประมาท พยายามปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

๑. ครั้นแล้วเราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้
๒. เห็นรูปทั้งหลายได้
๓. อยู่ในสมาธิเจรจาโต้ถามกับเทวดาทั้งหลายได้
๔. รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มาจากเทพนิกายนั้น เทพนิกายนี้
๕. รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้จุติจากที่นั่นที่นี้ แล้วไปเกิดในที่นั่นที่นี้ ด้วยวิบากของกรรมอย่างนั้นอย่างนี้
๖. รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มีอาหารอย่างนั้นอย่างนี้ เสวยสุขและทุกข์อย่างนั้นอย่างนี้

๓. รู้ว่า เทวดาคงคั่นองค์นี้ มีอายุยืนนานเท่านี้เท่านี้
๔. และรู้ว่า เราได้อยู่ร่วมกับเทวดาเหล่านี้ในครั้งก่อนด้วยหรือไม่

ภิกษุทั้งหลาย อธิเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปริวัฏ ๘ ของเรา ถ้ายังไม่บริสุทธีดีเพียงใด เราก็ไม่ปฏิญาณว่า เราได้บรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณในโลกนี้ ในเทวโลก ในมารโลก ในพรหมโลก ในหมู่ประชาซึ่งมีทั้งสมณพราหมณ์ เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่เพราะเหตุที่ อธิเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปริวัฏ ๘ ของเราบริสุทธีดีแล้ว ฉะนั้น เราจึงได้ปฏิญาณว่า เราได้บรรลุแล้วซึ่งอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณในโลกนี้ ในเทวโลก ในมารโลก ในพรหมโลก ในหมู่ประชาซึ่งมีทั้งสมณพราหมณ์เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย และญาณทัสนะได้บังเกิดแก่เราด้วยว่า ใจของเราได้หลุดพ้นแล้วโดยเด็ดขาด ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย แต่นี้ต่อไป การเกิดใหม่ไม่มีอีก

คำว่า **ญาณทัสนะ** ศาสตราจารย์ริส เดวิดส์ แปลว่า การรู้การเห็น knowing and seeing ส่วนมิติในอรรถกถาท่านอธิบายว่า **ญาณทัสนะ** ก็คือ **ทิพจักขุ** นักบาลีโปรดสังเกตคำอธิบาย ที่ข้าพเจ้าได้คัดเอามาจากที่หลายแห่งด้วยกันดังต่อไปนี้

**ฌานทสฺสนสฺส ปฏฺฐิลากายาติ ทิพฺพจกฺขุสงฺขชา-
ตสฺส ฌานทสฺสนสฺส ปฏฺฐิลากาย.**

- มโน.ป. ๓/๑๒๕ บาลี, อจ.ฉก. ๒๒/๓๖๐

**ฌานทสฺสนปฏฺฐิลากายาติ ทิพฺพจกฺขุปรคฺมฌาน-
ทสฺสนสฺส ปฏฺฐิลากาย.**

- มโน.ป. ๒/๓๙๖ บาลี, อจ.จตฺก. ๒๑/๕๗

ฌานทสฺสนนฺติ ทิพฺพจกฺขุภูตฌานสงฺขชาตทสฺสนํ

- มโน.ป. ๓/๓๐๕ บาลี, อจ.อฏฺจก. ๒๒/๓๑๑

**สปรภาสํ จิตฺตํ ภาเวตฺติ ทิพฺพจกฺขุฌานตฺถาย
สโทภาสกํ จิตฺตํ พฺรุเหติ วทฺเตติ**

- มโน.ป. ๓/๑๒๕ บาลี, อจ.ฉก. ๒๒/๓๖๐

คำว่า **อธิเทวญาณทัสนะ** แยกออกเป็น ๒ คำ คือ **อธิเทวะ** คำหนึ่ง กับ **ญาณทัสนะ** อีกคำหนึ่ง **อธิเทวะ**

มีความหมายเท่ากับ **อติเทวะ เทพที่ยิ่งใหญ่ เทพชั้นสูง** หรือจะแปลว่า **เหนือเทพ** ก็ได้ ซึ่งคำแปลนี้ศาสตราจารย์ ริสเดวิดส์ได้ให้ไว้ดังนี้ a superior or supreme god; above the gods ฉะนั้น คำว่า **อติเทวญาณทัสนะ** จึงแปลว่า **การรู้การเห็นเทพชั้นสูง** หรืออีกนัยหนึ่ง แปลว่า **ญาณทัสนะ คือ ทิพจักขุที่อยู่เหนือเทพทั้งหลาย** นี้เป็นการแปลตามมติของศาสตราจารย์ริสเดวิดส์ ส่วนในอรรถกถาในตอนนี้น่าไม่ได้อธิบายไว้ แต่อย่างไรก็ดี ถ้าพิจารณาดูตามเนื้อเรื่องแล้ว คำว่า **อติเทวญาณทัสนะ** ควรจะแปลว่า **การรู้การเห็นในเรื่องเกี่ยวกับ เทวดาทั้งหมด** ซึ่งหมายความว่า **เรื่องราวของเทวดาทั้งหลายทุกชั้นทุกประเภท พระพุทธองค์ทรงรู้ทรงเห็นหมดทุกอย่าง**

อนึ่ง โปรดสังเกตข้อความตอนท้ายที่ว่า “**ภิกษุทั้งหลาย อติเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปรีวัฏ ๔ ของเรานี้** ถ้ายังไม่บริสุทธิ์ดีเพียงไร เราก็กไม่ปฏิญาณว่า เราได้ บรรลุนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ แต่เพราะเหตุที่**อติเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปรีวัฏ ๔ ของเรานี้** บริสุทธิ์ดีแล้ว

ฉะนั้น เราจึงได้ปฏิญาณว่า เราได้บรรลุแล้วซึ่ง
อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ”

จากข้อความในตอนนี้หมายความว่า พระพุทธองค์
ได้ทรงยืนยันว่า การรู้การเห็นในเรื่องเทวดาทิ้งหลายของ
พระองค์นั้น ได้เป็นไปถึงที่สุดแล้ว และทั้งทรงมีความ
รอบรู้ในเรื่องเทวดาดีกว่าพวกเทวดาเสียอีก และโปรด
สังเกตุอีกว่า การรู้การเห็น ในเรื่องเทวดา เป็นส่วน
ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของพระโพธิญาณ กล่าวคือ
ถ้าพระองค์ไม่ทรงรู้ทรงเห็นเทวดาด้วยพระองค์เองแล้ว
พระโพธิญาณก็ไม่สมบูรณ์ โปรดนึกถึงคำที่ว่า “ถ้า
อริเทวญาณทัสนะไม่บริสุทธี พระองค์ก็ไม่ทรง
ปฏิญาณว่า พระองค์ได้บรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ”

คำว่า มีปรีวัฏ ๘ หมายความว่า การรู้การเห็น
ในเรื่องเทวดาได้ดำเนินไปเป็นขั้นๆ ซึ่งทั้งหมดมีอยู่
๘ ขั้น กล่าวคือ เมื่อฝึกสมาธิจนจิตเป็นสมาธิแล้ว
ครั้งแรกก็กำหนดเป็นแสงสว่างก่อน แต่ในขั้นแรกหรือ
ในรอบแรกนี้ยังไม่เห็นรูปทั้งหลาย ต่อเมื่อเจริญสมาธิ
ให้สูงขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง จึงเห็นรูปทั้งหลาย แต่ถึงกระนั้น

ในรอบสองนี้ ก็ยังเจาะใจได้ตามกับเทวดาทิ้งหลายยังไม่ได้ ต่อเมื่อเจริญสมาธิให้สูงไปอีกชั้นหนึ่ง จึงเจาะใจได้ตามกับเทวดาทิ้งหลายได้ ดังนี้เป็นต้น คำว่า ปรวิฏฐ แปลว่า รอบ ซึ่งริสเดวิดส์ได้แปลไว้ว่า round, circle, succession

อนึ่ง พึงจำไว้ให้แม่นยำด้วยว่า การเห็นเทวดา จะพึงมิได้ ก็ต่อเมื่อจิตเป็นสมาธิสูงถึงขั้นมีแสงสว่างเกิดขึ้น และแสงสว่างที่เกิดนี้จะต้องสว่างมาก และโปร่งใสไม่มีสีอีกด้วย ถ้าเป็นแสงมัวๆ หรือเป็นแสงที่มีสี จะไม่อาจเห็นเทวดาได้ โดยปกติผู้ที่ฝึกสมาธิได้แสงสว่าง จะต้องฝึกมาจากการกำหนดแสงสว่างภายนอกก่อน เช่นเพ่งแสงสว่างที่เกิดจากไฟธรรมดา หรือไฟฟ้า หรือพระอาทิตย์พระจันทร์ก็ได้ วิธีนี้เรียกว่าเจริญอาโลกกสิณ แต่อย่างไรก็ดี คนที่ฝึกสมาธิโดยวิธีอื่น เช่นกำหนดลมหายใจ ถ้าจิตเป็นสมาธิสูงถึงขั้นจตุตถฌานแล้ว แสงที่โปร่งใสเช่นนั้นก็เกิดได้เหมือนกัน

อนึ่ง พึงสังเกตไว้อีกอย่างหนึ่งว่า พระพุทธเจ้า ได้ทรงบรรลุนิพพานก่อนแต่ยังไม่ได้ตรัสรู้ ในขณะที่นั้น

ยังทรงละกิเลสไม่ได้ เพียงแต่กิเลสสงบลง ด้วยอำนาจของสมาธิ ทิพจักขุเป็นคุณธรรมชั้นโลกียะ ไม่ใช่ชั้นโลกุตตระ ซึ่งหมายความว่า คนธรรมดาถ้าอาจบรรลุได้ ไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นอริยบุคคลจึงจะบรรลุได้ แต่ถึงอย่างไรก็ดี ทิพจักขุญาณนี้ก็ควรเป็นพื้นฐานอันสำคัญที่ช่วยให้พระพุทธองค์ได้ทรงบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ซึ่งถ้าขาดญาณอันนี้เสียแล้ว พระองค์ก็ไม่อาจเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้

จากเรื่องนี้อ้างมานี้หวังว่า บางคนที่ชอบพูดว่า ผีसाงเทวดาไม่มี พระพุทธเจ้าไม่ตรัสถึงเรื่องเหล่านี้ เรื่องเหล่านี้ไม่มีในพระพุทธศาสนา อะไรทำนองนี้นั้น เมื่อได้รู้เรื่องนี้แล้ว ก็คงจะสังวรไม่กล้าพูดออกมาง่ายๆ เช่นนี้อีกต่อไป

จากพระสูตรนี้อ้างมานี้จะเห็นได้ชัดว่า โอปปาทิกะโยนิ ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสว่า ได้แก่พวกเทวดาพวกนรก พวกมนุษย์บางประเภท และวินิบาตบางประเภท นั้น คำว่าเทวดาได้ชี้แจงมาโดยละเอียดแล้วว่า หมายถึงเทวดาประเภทที่เรียกว่า อุปปัตติเทพ เช่นอย่าง

เทวดาชั้นจาดุมมหาราช ชั้นดาวดึงส์ อย่างนี้เป็นต้น ไม่ได้หมายถึงเทวดาในร่างของมนุษย์ คือใจเป็นเทวดา ส่วนร่างเป็นมนุษย์ ซึ่งเทวดาในความหมายอย่างนี้ก็เหมือนกัน และไม่ใช้มีแต่เทวดาในร่างของมนุษย์เท่านั้น พวกสัตว์ พวกเปรต พวกอสุรกาย พวกสัตว์เดรัจฉาน ในร่างของมนุษย์ก็มีเช่นเดียวกัน ซึ่งภาษาบาลีใช้คำว่า มนุสฺสเนรยิกโก มนุสฺสเปโต มนุสฺสอสุรกายโย มนุสฺสติรจฺฉานโน ถ้าเป็นเทวดาในร่างมนุษย์ก็เรียกว่า มนุสฺสเทโว

แต่อย่างไรก็ดี คำว่า โอปปาติกะโยนิ ซึ่งหมายถึง พวกเทวดา พวกนรก ตามที่พระพุทธเจ้าทรงอธิบายไว้เองนั้น หมายถึง พวกเทวดา พวกนรกที่เป็นโอปปาติกะกำเนิดทั้งสิ้น ซึ่งเป็นพวกอภิสสมาณกาย เป็นกายที่ตาธรรมดาของมนุษย์มองไม่เห็น เป็นกายที่เกิดจากใจล้วนๆ เช่นเดียวกับกายทิพย์ที่เกิดจากการเนรมิตของผู้ที่ได้มโนมยิทธิ หรือคล้ายกับกายที่เกิดในความฝันเวลาที่เรานอนหลับสนิท ฉะนั้น

ส่วนข้อที่ว่า โอปปาติกะโยนิ ซึ่งได้แก่ พวกมนุษย์บางประเภท นั้น มนุษย์บางประเภทที่กล่าวนี้หมายถึง

มนุษย์ในสมัยต้นกับ ซึ่งเป็นพวกอภัสสรพรหมทั้งหลาย
ที่มาอาศัยอยู่ในโลกนี้ ในสมัยที่โลกนี้เพิ่งจะเกิดขึ้น ซึ่ง
ในสมัยนั้นยังไม่มีคนเหมือนอย่างคนที่มีอยู่ในเวลานี้ พวก
อภัสสรพรหมซึ่งเป็นพวกโอปปาติกะพวกนี้แหละ ต่อมา
ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นกายหยาบ คือเป็นกายเนื้อ
และในที่สุดก็ได้มีเพศปรากฏเป็นหญิงเป็นชาย และมีการ
เสพเมถุนธรรม และมีลูกซึ่งเกิดจากท้องแม่ นี่คือ
ข้อความย่อๆ ของความเป็นมาของมนุษย์สมัยแรก
ส่วนเรื่องพิสดารนั้นต้องไปอ่านจากเรื่องอัคคัญญสูตร
ในคัมภีร์พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๑ หน้า ๘๗ ข้อ ๕๑ และ
เรื่องนี้ข้าพเจ้าก็ได้นำมาเขียนไว้นานแล้วในหนังสือ
พุทธวิทยาเล่ม ๒ ซึ่งพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙
และยังเขียนไว้ในหนังสือเล่มอื่นๆ อีก เช่นในเรื่อง
อภิญา และเรื่อง **สัพพัญญู** อย่างนี้เป็นต้น (หนังสือ
เหล่านี้มีอยู่ที่สำนักคั่นคว่าทางวิญญาณ)

สำหรับเรื่อง **วินิบาดหรือวินิปาติกะบางประเภท**ที่
ว่าเป็น **โอปปาติกะโยนิ** นั้น ในคัมภีร์อรรถกถาของ
สูตรนี้ คือมหาสิหนาทสูตรนั้น ท่านอธิบายไว้แต่เพียง

สั้นๆ ว่า “ในเรื่องวินิปาติกะทั้งหลายนั้น คำว่า วินิปาติกะนี้ หมายถึงพวกเปรตทั้งหลาย เช่นพวกนิชฌามเปรต (เปรตที่มีไฟเผาไหม้อยู่ตลอดเวลา) และพวกตัณหิกเปรต (เปรตซึ่งมีแต่ความหิวกระหายตลอดเวลา) และบอกว่าเปรตพวกนี้ก็เป็นพวกโอปปาติกะเช่นเดียวกับสัตว์นรกทั้งหลาย (วินิปาติเกสุ นิชฌามตณฺหิกเปตา เนรยิกาวี ยอุปปาติกาเยว - ป.สุ. ๒/๔๘)

และในตอนต่อมาท่านกล่าวว่า “ที่เหลื่อมมีกำเนิด ๔ ยักษ์ทั้งหลายก็ดี สัตว์ทั้งหลายเช่นสัตว์ ๔ เท้า นก และงู เป็นต้นก็ดี ทั้งหมดมีได้ทั้ง ๔ กำเนิด เหมือนวินิปาติกะเหล่านั้น” (เสสา จตุโยนิกาปิ โหนติ ฯ ยถา จเต เอวํ ยกฺขาปิ สพฺพจตุปฺปทฺปกฺขิชาติทิมชาติอาทโยปิ สพฺเพ จตุโยนิกาเยว -ป.สุ. ๒/๔๘)

จากข้อความนี้หมายความว่า ที่ท่านว่า ที่เหลื่อมมีกำเนิด ๔ นั้น หมายความว่า พวกเปรตที่เป็นโอปปาติกะมีเฉพาะพวกนิชฌามเปรต กับพวกตัณหิกเปรตเท่านั้น ส่วนเปรตประเภทอื่นนอกจากนี้ เป็นได้ทั้ง ๔ กำเนิด คือชนิดที่เกิดจากไขก็มี ชนิดที่เกิดจากท้องแมก็มี ชนิดที่

เกิดแบบสังเสทชะกัมมิ ชนิดที่ผุดเกิดขึ้นทีก็มิ พวกยักษ์ คือพวกอสุรกายทั้งหลายกิติ สัตว์เดรัจฉานต่างๆ กิติ ชนิดที่เกิดตามธรรมดาอย่างที่เราเห็นในโลกมนุษย์กัมมิ และที่เกิดในลักษณะที่เป็นโอปปาติกะกัมมิ

ข้อความซึ่งเป็นคำอธิบายในเรื่องกำเนิด ๔ ดังที่ พระอรรถกถาจารย์ท่านกล่าวไว้นี้ มีข้อที่น่าสนใจอยู่ หลายข้อทีเดียว แต่ท่านก็ไม่ได้ให้ตัวอย่างของพวก เหล่านี้ไว้ ฉะนั้นจึงไม่รู้ว่ วิณีปาติกะ หรือพวกเปรตที่ เกิดแบบคน หรือเกิดแบบนก เป็ด ไก่ เป็นต้นนั้น มีตัวอย่างอยู่ที่ไหนบ้าง เรื่องนี้คิดว่า ถ้ามีโอกาสจะ พยายามค้นหาที่มา และจะเขียนเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่ง โดยเฉพาะ คือเรื่องเปรตทั้งหลายว่ามีอยู่อย่างไร

และจากคำอธิบายของท่านนี้ ขอให้สังเกตไว้ด้วย ว่า พวกสัตว์เดรัจฉานที่เป็นโอปปาติกะนั้นมีทุกอย่าง ทุกประเภทด้วย เช่นสมมติว่า วัว ควาย สุนัข เป็นต้น เมื่อตายแล้ว ก็จะไปเกิดเป็นวัว เป็นควาย เป็นสุนัข ในสภาพที่เป็นโอปปาติกะอีก เพราะมีกฎอยู่ว่า “สัตว์ ทั้งหลายซึ่งรวมทั้งมนุษย์และสัตว์เดรัจฉานทั้งหลาย

ซึ่งมีวิญญานนั้น ถ้ายังมีตัณหาอยู่ในสันดาน ตายแล้ว จะต้องเกิดอีก ชีวิตทุกชีวิตจะไม่มี การสูญ ในเมื่อยังมี ตัณหา ตามหลักที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ตณฺหา โปโนพฺภวิกา ตัณหาทำให้เกิดอีก”

อนึ่ง เมื่อเข้าใจเรื่องโอบปาติกะถูกต้องดังที่ได้กล่าว มานั้น จำเป็นจะต้องรู้ด้วยว่า การศึกษาเรื่องนี้ให้เข้าใจ อย่างถูกต้องนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างไร เพราะ ถ้าเข้าใจเรื่องนี้ผิด หรือเชื่ออย่างผิดๆ ก็จะไม่มีประโยชน์ อะไรเลย ซ้ำจะเป็นการก่อให้เกิดผลเสียหายอย่าง ร้ายแรงด้วย ดังเช่นที่พระองค์ได้ตรัสไว้ดังนี้

พระสูตรที่แสดงว่าผีและเทวดามีจริง

ความเชื่อว่าผีและเทวดามีเป็นรากฐานสำคัญ และจำเป็นในเรื่องศีลธรรม ผู้ที่ไม่เชื่อว่ามีเป็นมิชฌา ทิฎฐิ และได้ชื่อว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อพระพุทธศาสนา เป็นปฏิปักษ์ต่อพระอรหันต์ทั้งหลาย ผู้ที่ประกาศว่า ผีและเทวดาไม่มี ได้ชื่อว่าเป็นผู้ประกาศอสังฆธรรม ประกาศมิชฌาทิฎฐิ

“ดูกรคหบดีทั้งหลาย มืออยู่สมณพราหมณ์บางพวกมี
วาทะอย่างนี้ มีทิวฏฐิอย่างนี้ว่า :-

๑. นตฺถิ ทินฺนํ การให้ทานไม่มีผล
๒. นตฺถิ ยิฎฺฐํ การบูชาไม่มีผล
๓. นตฺถิ หุตํ การเคารพบูชาไม่มีผล
๔. นตฺถิ สุกฺกฏทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก
ผลและวิบากของกรรมดีและกรรมชั่วไม่มี
๕. นตฺถิ อยํ โลกํ โลกนี้ไม่มี (คือเห็นว่า สัตว์
ในโลกอื่น มาเกิดในโลกนี้ไม่ได้เพราะตายแล้วสูญ)
๖. นตฺถิ ปโร โลกํ โลกอื่นไม่มี (คือเห็นว่า
สัตว์ในโลกนี้ไปเกิดในโลกอื่นไม่ได้ เพราะตายแล้วสูญ)
๗. นตฺถิ มาตา คุณของมารดาไม่มี
๘. นตฺถิ ปิตา คุณของบิดาไม่มี
๙. นตฺถิ โอบปาตिका พวกโอบปาติกะไม่มี (คือ
เห็นว่าพวกผีและเทวดาไม่มี)
๑๐. นตฺถิ สมณพฺราหฺมณา สมฺมคฺคตา สมฺมา
ปฏิปนฺนา เข อิมญจ โลกํ ปรมญจ โลกํ สยํ อภิญญา

สัจฉิกตวา ปเวเทนุติ สมณพราหมณ์ ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบได้บรรลุธรรมอันชอบ (คือบรรลุอภิญญา มรรคผล และนิพพาน) กระทำให้แจ้งด้วยตนเอง ซึ่งโลกนี้และโลกอื่นด้วยอภิญญา แล้วสอนให้ผู้อื่นรู้ได้ด้วย ไม่มี (คือเห็นว่า ผู้หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ไม่มี หรือผู้ที่สำเร็จอภิญญาสามารถที่จะรู้เรื่องนรกสวรรค์ และสามารถที่จะมีหุทิพย์ตาทิพย์เห็นเจราจาติดต่อกับโอปปาติกะได้และมีอิทธิปาฏิหาริย์อื่น ๆ ไม่มี เพราะผิดวิสัยธรรมชาติ)

ดูกรท่านคหบดีทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมีวาตะอย่างนี้ความเห็นอย่างนี้ สมณพราหมณ์เหล่านั้นเป็นอันหวังได้ว่า จะต้องเปื้อนหายในกุศลธรรม ๓ คือ กายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต และจะยึดถือปฏิบัติอยู่แต่ในอกุศลธรรม ๓ คือ กายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ข้อนี้เป็นเพราะเหตุไร ? ก็เพราะสมณพราหมณ์ผู้เจริญเหล่านั้น ไม่เห็นโทษ ไม่เห็นความต่ำทราม ไม่เห็นความเศร้าหมองของอกุศลธรรมทั้งหลาย ไม่เห็นคุณค่าแห่งความบริสุทธิ์ของกุศลธรรมทั้งหลาย ก็ปรโลกรมีอยู่แท้ๆ เขากลับมีความเห็นว่าปรโลกไม่มี ฉะนั้น ความเห็นของเขา

จึงจัดเป็นมิจฉาทิฎฐิ ความคิดของเขาก็จัดเป็นมิจฉา
สังกัปปะ ก็ปรโลกมีอยู่แท้ๆ แต่เขากลับพูดว่าปรโลกไม่มี
ฉะนั้น คำพูดของเขาจึงเป็นมิจฉาวาจา

อนึ่ง พระอรหันต์ทั้งหลายย่อมรู้อยู่แก่ใจว่าปรโลก
มีอยู่ ฉะนั้น ผู้ที่ถือว่าปรโลกไม่มี จึงได้ชื่อว่าเป็นปฏิปักษ์
ต่อพระอรหันต์ทั้งหลายอีกด้วย ในเมื่อตนเองถือเช่นนั้น
และสอนให้คนอื่นเชื่อตาม จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ประกาศ
อสังฆธรรม และด้วยอสังฆธรรมที่ตนเองประกาศออกมา
เช่นนั้น ย่อมจะเป็นเหตุให้ยกตนข่มคนอื่นอีกด้วย (อสังฆ-
ธรรมไม่คงทนต่อการพิสูจน์ และผู้ประกาศอสังฆธรรมใจ
ย่อมไม่สูง ฉะนั้น เมื่อถูกคัดค้านก็มักจะใช้วิธีข่มผู้อื่นเพื่อ
เอาชนะ) และย่อมละศีลได้ง่าย ประพฤติอยู่แต่ในทาง
ทุศีล ดูกรคหบดีทั้งหลาย เพราะอภัยมิจฉาทิฎฐิเป็น
ปัจจัยย่อมก่อให้เกิดอกุศลธรรมไม่น้อยทีเดียว

อนึ่ง ในเรื่องปรโลกนี้ ท่านคหบดีทั้งหลาย สำหรับ
คนที่ฉลาดทั้งหลายเขาย่อมคิดว่า ถ้าหากปรโลกไม่มี
คนที่ทำบาปไว้ก็นับว่าปลอดภัยไป แต่ถ้าหากปรโลก
มีจริง คนที่ทำบาปไว้ตายไปแล้วก็จะเข้าถึงอบาย ทุกคติ

วินิบาต นรก หรือถึงแม้จะไม่พูดถึงเรื่องปรโลก แต่คนที่มีความเห็นผิดและเป็นผู้ทาศิล ก็ย่อมจะถูกวิญญูชนติเตียนในโลกนี้เอง เพราะฉะนั้น คนที่มีความเห็นผิดจึงต้องประสบผลร้ายถึง ๒ ทางคือ ถูกติเตียนในโลกนี้เมื่อตายไปแล้ว ก็จะเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต และนรกอีกด้วย

- อปัณณกสูตร ม.ม. ๑๓/๑๐๑-๑๐๒

เหตุไรคนไทยจึงเรียกโอบปาติกะ ว่าผีหรือวิญญูณ

ในภาษาไทยเรา เมื่อพูดถึงคนที่ตายไปแล้ว และถ้าหากผู้นั้นมาปรากฏให้เห็น หรือมาหลอก หรือมาเข้าทรง เราก็มักจะเรียก ผีเข้า ผีหลอก อย่างนี้เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพราะคนตายเราเรียก ผี เช่นเราพูดว่า ผิงผี เผาผี อย่างนี้เป็นต้น ฉะนั้น ในเมื่อคนที่ตายซึ่งเราเรียกว่าผีนั้นมาปรากฏให้เห็น หรือมาหลอก มาเข้าทรง จึงได้เรียกว่า ผีเข้า ผีหลอก เพราะเราไม่มีคำอื่นสำหรับเรียกชีวิตหลังจากตาย และในเมื่อเราพูดถึงผีหรือชีวิต

ทั้งหลายในโลกของวิญญาณ เราก็ยังแบ่งประเภทออกไป เป็นผีต่างๆ เช่น ผีเรือน ผีป่า ผีทะเล ผีฟ้า ผีปอบ ผีขมด อะไรทำนองนี้ คือใช้คำว่า ผี นำหน้าทั้งนั้น ต่อมาเมื่อคนไทยนับถือพุทธศาสนา รู้จักใช้คำบาลีกัน มากขึ้น เราก็เรียกพวกผีต่างๆ เหล่านี้ว่า วิญญาณ เพราะถือว่าคนเราเมื่อตายแล้ว วิญญาณก็จะออกจาก ร่างไปเกิดใหม่ คือไปแต่วิญญาณ วิญญาณยังเหลืออยู่ ไม่สูญสิ้นไปพร้อมกับร่างกาย และเข้าใจกันทั่วไปว่า วิญญาณของคนที่ตายไปนั้นมีรูปร่างเป็นตัวตนเหมือนกับร่างกายของคน อันนี้เป็นการเข้าใจผิด เพราะ สภาพของวิญญาณแท้ๆ เป็นนามธรรม ไม่มีรูปร่าง ไม่มีขนาด ไม่มีน้ำหนัก ไม่กินเนื้อที่ ทั้งนี้ก็เพราะวิญญาณ เป็นนามธรรม ขอให้สังเกตว่า แม้ในขณะที่คนเราเกิด ใหม่ๆ ซึ่งชีวิตในตอนนั้นเล็กยิ่งกว่าปลายเข็ม มองดู ด้วยตาเปล่าไม่เห็น แต่ถึงกระนั้น ในชีวิตซึ่งเล็กถึง ขนาดนั้น วิญญาณของคนที่มาปฏิสนธินั้นก็ยังมีอยู่ได้ และมีอิทธิพลทำให้ไขที่ผสมเชื้ออสุจิแล้วนั้นเจริญ เติบโตขึ้นมาเป็นคนได้ ฉะนั้น เมื่อพูดถึงวิญญาณตาม

ความหมายของพุทธศาสนาจริงๆ จึงไม่ใช่หมายถึงผีซึ่งมีรูปร่างเป็นตัวตนอย่างที่เราเข้าใจกัน ความจริงร่างกายที่ปรากฏหรือมาหลอกนั้น เป็นกายทิพย์ คือเป็นกายละเอียดซึ่งเกิดจากวิญญาณสร้างสรรค์ขึ้นมา ตามหลักที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป”

ขอได้โปรดจำไว้ให้ดีกว่า วิญญาณเป็นสิ่งที่มียกอย่างหนึ่ง นอกจากวัตถุหรือรูปธรรมใดๆ ทั้งสิ้น เหมือนกับน้ำในขวด น้ำกับขวดเป็นของคนละอย่าง และวิญญาณก็ไม่ใช่เป็นพลังงานเหมือนกับ แสง เสียง ความร้อน ไฟฟ้า แม่เหล็ก วิญญาณเป็นสิ่งที่มี (entity) อีกอย่างหนึ่งต่างหากนอกจากสิ่งที่เป็นวัตถุหรือพลังงาน ในทางวัตถุทุกอย่าง วิญญาณเป็นนามธรรม ซึ่งจะเรียนรู้เรื่องวิญญาณให้เข้าใจได้จริงๆ นั้น ต้องเรียนรู้ทาง **มโนสัมผัส** เหมือนอย่างที่เรารู้จักใจของเราด้วยใจของเรา วิธีนี้เท่านั้นจึงจะทำให้รู้แจ้งเรื่องวิญญาณจริงๆ และถูกต้องตามความเป็นจริง และเครื่องมือที่จะช่วยให้รู้แจ้งในเรื่องนี้ก็มียูเพียงอย่างเดียว คือ **สมาธิ** เพราะสมาธินี้ในเมื่อฝึกหัดไปจนกระทั่งได้สมาธิขั้นสูงสุดแล้ว

ก็จะทำให้เกิดความรู้จักความสามารถที่อยู่เหนือกฎธรรมดา
คือจะมีหุทิพย์ ตาทิพย์ อ่านใจคนอื่นได้ ระลึกชาติได้
อย่างนี้เป็นต้น

ฉะนั้น เมื่อเข้าใจถึงเรื่องราวต่างๆ ดังที่ได้เขียนไว้
มาตั้งแต่ต้นนั้น ก็จะได้เองว่า เรื่องโอบปาติกะนั้นมีจริง
พระพุทธเจ้าทรงรู้เรื่องเหล่านี้ได้อย่างไร และจาก
พระสูตรที่นำมาอ้างอันสุดท้ายนี้ จะเห็นได้ชัดว่า ผู้ที่
ไม่เชื่อว่าโอบปาติกะมี หรือเชื่อแต่แปลความหมายของ
คำนี้เป็นอย่างอื่น ไม่ตรงกับความหมายที่พระพุทธเจ้า
ตรัสไว้ นั้น จะมีผลร้ายเพียงใด ก็ขอให้อ่านพระสูตรนี้
ซึ่งเรียกว่า อปฺปนณกสูตรอย่างละเอียด พิจารณา
ข้อความแต่ละตอนให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง และจำไว้ให้แม่น
ด้วยวิธีนี้เท่านั้นจึงจะสำนึกได้ว่า การศึกษาเรียนรู้ให้
เข้าใจเรื่องโอบปาติกะอย่างถูกต้องนั้น มีความสำคัญ
และจำเป็นอย่างไร ซึ่งจะได้สาธยายให้ดูดังต่อไปนี้

ผู้ที่ไม่เชื่อว่าโอปปาติกะมี จะไปสวรรค์ไปนิพพานไม่ได้

อนึ่ง ขอดได้โปรดเข้าใจไว้ก่อนว่า ผู้ที่เชื่อว่าโอปปาติกะมี แต่เข้าใจเรื่องนี้ไม่ถูก หรือแปลความหมายเป็นอย่างอื่น ไม่ตรงกับความหมายตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ นั้น ก็มีผลอย่างเดียวกับผู้ที่เชื่อว่าโอปปาติกะไม่มี กล่าวคือจะเป็นอุปสรรคทำให้ไปสวรรค์ไปนิพพานไม่ได้เหมือนกัน ซึ่งอุปสรรคที่ว่านี้พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้เอง ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในตอนท้ายๆ ของอภิธรรมกถุสฺส แต่ที่พระองค์ทรงแสดงไว้อย่างชัดเจนนั้นมีอยู่ในเรื่อง สาลยยกกถุสฺส ซึ่งมีอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๒ หน้า ๕๑๙ ข้อ ๔๘๓ (ม.มู. ๑๒/๕๑๙: ๔๘๓) เฉพาะในที่นี้จะชี้ให้เห็นถึงเหตุผลที่ว่า ทำไมจึงเป็นอุปสรรคมิให้ไปสวรรค์ไปนิพพาน

ประการแรกก็คือ :- ผู้ที่จะเชื่อว่า ผลของกรรมดี กรรมชั่วมีจริง บุญบาปมีจริง และจะต้องให้ผลตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้จริง เช่นเมื่อทำบาปไว้มาก ตาย

แล้วก็จะไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เมื่อทำบุญไว้มาก ตายแล้วก็จะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ อย่างนี้เป็นต้นนั้น จำเป็นจะต้องเชื่อว่า ตายแล้วไม่สูญ ตายแล้วจะต้องเกิดอีก โลกนี้มี (อตฺถิ อยฺ โลก) คือผู้ที่อยู่ในปรโลกมาเกิดในโลกนี้ได้ โลกหน้ามี (อตฺถิ ปโร โลก) คือผู้ที่อยู่ในโลกนี้ตายแล้วไปเกิดในปรโลกได้ ถ้าไม่เชื่ออย่างนี้ คือกลับไปเชื่อว่า โลกนี้ไม่มี (นตฺถิ อยฺ โลก) โลกหน้าไม่มี (นตฺถิ ปโร โลก) ดังที่กล่าวไว้ในเรื่องนัตถิกทิกฺขุ ๑๐ นั้นนั้น ก็หมายความว่า ผู้นั้นเป็นอุจเฉททิกฺขุ คือเห็นว่าตายแล้วสูญนั่นเอง และตามหลัก ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปนั้นมียุ่ที่ว่า ผู้ที่เป็นอุจเฉททิกฺขุจะไปสวรรค์ไปนิพพานไม่ได้ ไปสู่ออบายภูมิอย่างเดียว ถ้าหากเป็นชนิดนินยตมิจฉาทิกฺขุ ส่วนผู้ที่เป็นลัสสตทิกฺขุ นั้น ยังไปสวรรค์ไปเกิดเป็นพรหมได้ แต่จะไปนิพพานไม่ได้

ปรโลกก็คือโลกของโอปปาทิกะ

อนึ่ง ข้อที่ว่า โลกนี้ไม่มี โลกหน้าไม่มี คำว่า โลกหน้า ซึ่งเป็นคำที่แปลมาจากคำบาลีว่า ปโร โลก

นั่น ความจริง ปโร โลโก หรือ **ปรโลก** โลกหน้าในที่นี่ ในความหมายที่แท้จริงนั้นหมายถึง **โลกของโอปปาติกะ** นั่นเอง ไม่ใช่หมายถึงโลกอื่นหรือจักรวาลอื่น เพราะ จากเรื่องราวต่าง ๆ เท่าที่มีอยู่ในพระไตรปิฎกนั้น ไม่มี คัมภีร์ไหนกล่าวถึงว่า ผู้ที่อยู่ในโลกอื่น คือในดาว นพเคราะห์ดวงอื่นเช่น ดาวพระเสาร์ ดาวพระศุกร์ หรือ ดาวดวงอื่นๆ ที่อยู่ในสุริยจักรวาลนี้ หรือในสุริยจักรวาล ไหนก็ตาม มาเกิดในโลกนี้คือในดาวนพเคราะห์ดวงนี้ ซึ่งเรียกว่า ดาวราหูนี้ หรือคนในโลกนี้ตายแล้วไปเกิด ที่ดาวดวงนั้นดวงนี้ เรื่องอย่างนี้ไม่เคยมีปรากฏอยู่ใน คัมภีร์พุทธศาสนาเลย ไม่ว่าจะคัมภีร์ไหน ๆ มีแต่กล่าวว่า “หลังจากตายเพราะกายแตก ก็จะไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก หรือไม่ก็ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ชั้นใด ชั้นหนึ่ง ซึ่งภูมิที่คนเราไปเกิดหลังจากตาย ก็คือโลกของ โอปปาติกะทั้งสิ้น” ดังเช่นในเรื่องทิพจักขุ ซึ่งพระ พุทธองค์ได้ตรัสไว้แบบนี้ว่า :-

โส เอวํ สสมาहितจิตเตต ปริสุทฺเท ปรีโยทาเต
อนนฺคเณ วิคตูปกฺกิลเส มุทฺทภูเต กมฺมนิเย จิต

อาเนญชปฺตเต สุตตานํ จตฺตฺปาตณฺณาย จิตฺตํ
 อภินิหฺรติ อภินินฺนาเมติ. โส ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเธน
 อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน สุตเต ปสฺสติ จวมานे อุป-
 ปชฺชมานे ทิเน ปณฺีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุกฺเต
 ทุคฺคเต ยถากมฺมุปฺเค สุตเต ปชานาติ อิเม วต โภณฺโต
 สุตตา กายทฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา วจฺีทฺจฺจริเตน
 สมฺนฺนาคตา มโนทฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา อริยานํ
 อุปฺวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา เต
 กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทุคฺคตี วินิปาดํ นิรยํ
 อุปฺปนฺนา อิเม วา ปน โภณฺโต สุตตา กายสุจฺจริเตน
 สมฺนฺนาคตา วจฺีสุจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา มโนสุจฺจริเตน
 สมฺนฺนาคตา อริยานํ อนุปฺวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกกา สมฺมา-
 ทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา เต กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา
 สุกฺตี สคฺคํ โลกํ อุปฺปนฺนาติ อิติ ทิพฺเพน จกฺขุณา
 วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสฺสเกน สุตเต ปสฺสติ จวมานे
 อุปฺปชฺชมานे ทิเน ปณฺีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุกฺเต
 ทุคฺคเต ยถากมฺมุปฺเค สุตเต ปชานาติ. เสยฺยถาปี
 มหาราช มชฺเฌ สิขฺฆาฏฺเฏ ปาสาทิ ทตฺตร จกฺขุมา ปุริโส
 จิตฺโต ปสฺเสยฺย มนุสฺสเส เคหํ ปวิสนฺเตปี นิกฺขมฺนฺเตปี

รถิยาย วิถี สญจรรนเตปิ มชฺฌเม สิงฆาฏเก นิลินเนปิ
 ตสส เอวมสฺส เอเต มนุสฺสา เคหํ ปวิสฺนติ เอเต
 นิกขมนฺติ เอเต รถิยาย วิถี สญจรรนติ เอเต มชฺฌเม
 สิงฆาฏเก นิลินนาติ.

- สามัญญผลสูตร ที.สี. ๙/๑๐๘

ภิกษุ นั้นเมื่อมีจิตตั้งมั่น บริสุทธิ์ผุดผ่องไม่มีกิเลส
 เครื่องยียวน ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลาย เป็นจิตอ่อนโยน
 ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวอย่างนี้แล้ว ก็โน้ม
 น้อมจิตไปเพื่อรู้จักและอุปบัติของสัตว์ทั้งหลาย เธอย่อม
 เห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจติ กำลังอุปบัติ เลว ประณีต มีผิว
 พรรณดี มีผิวพรรณทราม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพจักขุ
 อันบริสุทธิ์ ก้าวล่วงจักขุของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์
 ผู้เป็นไปตามกรรมว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วย กาย
 ทุจจริต วจิทุจจริต มโนตุจจริต ติเตียนพระอริยเจ้า เป็น
 มิจฉาทิฏฐิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิฏฐิ
 เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก เขาย่อมเข้าถึงอบาย
 ทุกคติ วินิบาต นรก ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกาย
 สุจจริต วจิสฺสุจจริต มโนสุจจริต ไม่ติเตียนพระอริยเจ้า เป็น

ล้มมาทีปฏิฐิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจล้มมาทีปฏิฐิ
เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก เขาย่อมเข้าถึงสุคติโลก
สวรรค์ดังนี้ เธอย่อมเห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอุปติ
เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณทราม ได้ดี
ตกยาก ด้วยทิพจักขุอันบริสุทธิ์ก้าวล่วงจักขุของมนุษย์
ย่อมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการฉะนี้
เปรียบเหมือนปราสาทตั้งอยู่ ณ ทาง ๓ แพร่ง
ท่ามกลางพระนคร บุรุษผู้มีจักขุยืนอยู่บนปราสาทนั้น
จะพึงเห็นหมูชนกำลังเข้าไปสู่เรือนบ้าง กำลังออกจาก
เรือนบ้าง กำลังสัญจรเป็นแถวอยู่ในถนนบ้าง นั่งอยู่ที่
ทาง ๓ แพร่งท่ามกลางพระนครบ้าง เขาจะพึงรู้ว่า
คนเหล่านี้เข้าไปสู่เรือน เหล่านี้ออกจากเรือน เหล่านี้
สัญจรเป็นแถวอยู่ในถนน เหล่านี้นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่ง
ท่ามกลางพระนคร ฉะนั้น

ข้อความในพระสูตรนี้เป็นพุทธพจน์ตอนหนึ่งที่
พระพุทธเจ้าทรงเล่าให้พระเจ้าอชาตศัตรูฟังถึงผลของ
ความเป็นสมณะ ผลของการปฏิบัติตามธรรมวินัยของ
พระองค์ว่ามีอย่างไร ข้อความอันนี้แม้จะเห็นว่าเป็นการ

เล่าเรื่องของสาวกก็จริง แต่ก็อย่าเข้าใจผิดว่า พระพุทธเจ้าไม่ทรงมีความสามารถเช่นนี้ แท้ที่จริงแล้ว สิ่งใดที่สาวกทำได้ พระพุทธเจ้าก็ทรงทำได้ทุกอย่าง และทำได้ดีกว่าสูงกว่าด้วยทุกเรื่อง ที่จริงพระสูตรที่เป็นการบอกเล่าถึงความสามารถของพระองค์เองว่า มีอยู่อย่างไรบ้างนั้น มีอยู่หลายสูตร เช่นในมหาสิหนาทสูตร (ดูอนทศพลญาณ ม.ม. ๑๒/๑๔๐ ข้อ ๑๖๖) พระองค์ได้ตรัสบอกเล่าให้พระสารีบุตรฟังว่า พระองค์ทรงมีอภิญาครบทุกอย่าง อย่างนี้เป็นต้น

ทีนี้ก็ขอให้สังเกตตรงข้อความที่พระองค์ตรัสว่า “ภิกษุ นั้นเมื่อมีจิตตั้งมั่น ฯลฯ ไม่หวั่นไหวอย่างนี้แล้ว ก็แน่มน้อมจิตไปเพื่อรู้จติและอุบัติของสัตว์ทั้งหลาย เธอ ย่อมเห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจติ กำลังอุบัติ ฯลฯ ย่อมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมว่า สัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต ตีเตียนพระอริยเจ้า เป็นมิจฉาทิฎฐิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจมิจฉาทิฎฐิ เบื้องหน้าแต่ตาย เพราะกายแตก ย่อมเข้าถึงอบายทุกติ วินิบาต นรก ส่วนสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วยกาย

สุจริต ฯลฯ เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก เขาย่อม
เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ฯลฯ”

คำว่า เบื้องหน้าแต่ตาย เพราะกายแตก สำนวน
บาลีใช้คำว่า กายสุส เกทา ปรมุรณา ซึ่งสำนวน
อันนี้ถ้าจะแปลเป็นคำไทยชัดๆ แล้ว ก็ต้องแปลว่า
หลังจากที่ร่างกายตายแล้ว สำหรับคนที่ทำบาปนั้น ก็จะไป
เกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ฯลฯ ส่วนคนที่ทำบุญ
ก็จะไปเกิดในสุคติ โลกสวรรค์

จากข้อความนี้เห็นได้ชัดว่า หลังจากตายไม่ได้มา
เกิดเป็นคนทันที แต่จะต้องไปเกิดเป็นโอปปาติกะอยู่ใน
อบายภูมิหรือในสุคติภูมิ อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสุดแล้ว
แต่บุญหรือบาปจะบันดาลหรือชักจูงให้เป็นไป

คำว่า พร นี้โดยปกติแปลได้หลายอย่าง เช่น
แปลว่า อื่น หรือ นอกจาก เช่นในประโยคว่า นตฺถิ
สนฺติปรํ สุขํ สุขอื่นจากความสงบหรือนอกจากความสงบ
ไม่มี ปโร โลโก โลกอื่น คือไม่ใช่โลกนี้ ปรมุรณา
มาจากคำว่า ปร+มรณา โดยทั่วไปคำนี้มักจะแปลว่า

เบื้องหน้าแต่ความตายก็คือหลังจากตายไปแล้วนั่นเอง
ฉะนั้น คำว่า **ปรโลก** ซึ่งแปลว่า **โลกอื่น** นั้น จึงหมายถึง
โลกอีกโลกหนึ่ง ซึ่งทุกคนเมื่อตายแล้วจะต้องไปเกิดอยู่ใน
โลกนี้ และโลกที่ว่านี้ก็คือโลกของโอปปาติกะนั้นเอง

และขอให้สังเกตอีกด้วยว่า ผู้ที่จะเห็นว่า คนนั้น
คนนี้เมื่อตายจะไปเกิดเป็นอะไรอยู่ที่ไหนนั้น **ผู้นั้นจะต้อง
มีทิพจักขุจึงจะมองเห็นได้** และการเห็นที่ว่าเป็นคือเห็นได้
ทันที แม้ในขณะที่กำลังจะตายคือกำลังจุติ และเห็นได้
ทันทีแม้ในขณะที่กำลังจะเกิดคือกำลังอุบัติ ซึ่งชีวิตที่เห็น
ได้ทันทีในขณะนี้ก็มิอยู่ประเภทเดียว คือพวกโอปปาติกะ
เท่านั้น เพราะโดยธรรมดาผู้ที่กำลังจะตาย จะต้องมิ
กายทิพย์เกิด ก่อนที่คนคนนั้นจะสิ้นใจ และในเมื่อกายเนื้อ
ตายแล้ว และมีกายทิพย์เกิดขึ้นมาแทนนั้น กายทิพย์
ที่เกิดจะมีรูปร่างลักษณะอย่างไร จะไปอยู่ในภพไหนภูมิไหน
ก็มองเห็นอีก ในความหมายอย่างนี้ที่พระพุทธเจ้าตรัส
ว่า “เธอย่อมเห็นหมูสัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอุบัติ เลว
ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณทราม ได้ดี ตกยาก
ด้วยทิพจักขุอันบริสุทธิ์ก้าวล่วงจักขุของมนุษย์ ฯลฯ”

ชีวิตของพวกโอปปาติกะทั้งหลาย เป็นข้อมูลที่ทำให้รู้แจ้งเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑ วิชาของกรรม

จากตัวอย่างในพระสูตรที่อ้างมานี้ นอกจากจะทำให้เข้าใจคำว่า โลกนี้ โลกหน้าหรือปรโลกดีแล้ว ยังทำให้เราเข้าใจถึงเรื่องผลแห่งกรรมดีกรรมชั่วอย่างแจ่มแจ้งอีกด้วย ทั้งนี้ก็เพราะว่า :-

คนที่ทำบาปหรือทำบุญเอาไว้ จะมีผลเป็นอย่างไรนั้น ถ้าสังเกตจากชีวิตในโลกมนุษย์ จะเข้าใจยากและอาจจะเกิดความเข้าใจผิดได้อีกด้วย เพราะคนในโลกมนุษย์นั้นเมื่อทำกรรมอันใดลงไปแล้ว กว่าที่จะเห็นผลก็ต้องใช้เวลานานมาก เหมือนกับการเกิดของคนเรา กว่าจะเป็นตัวเป็นตนเป็นร่างกายที่เจริญเติบโตเต็มที่ก็ต้องใช้เวลานานนับเป็นสิบปีขึ้นไป แต่เมื่อคนเราตายจากมนุษย์ไปเกิดเป็นโอปปาติกะ ใช้เวลาเพียงขณะจิตเดียว ก็มีร่างกายเกิดเจริญเติบโตเต็มที่ นี่คือหลักธรรมดาในโลกของโอปปาติกะ และในทำนองเดียวกัน

คนที่ทำบุญหรือทำบาปไว้ บุญหรือบาปจะให้ผลอย่างไร ก็เห็นได้ทันที ไม่ต้องเสียเวลานาน และผลของกรรมดี กรรมชั่วในโลกของโอปปาติกะนั้นเห็นได้ชัดเจน ไม่ซับซ้อน ไม่กลับกัน คือจะให้ผลอย่างตรงไปตรงมา ตามกฎที่ว่า หวานพืชเช่นไผ่ย่อมได้ผลเช่นนั้น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ขอให้อ่านข้อความจากในพระสูตรนี้ให้ดีแล้ว ก็จะทำให้เห็นว่า กรรมดีกรรมชั่วให้ผลทันทีหลังจากตาย พระพุทธเจ้าทรงเห็นตัวอย่างของคนทำดีทำชั่ว จากคนที่ เมื่อตายไปแล้วได้รับผลเป็นอย่างไรมานั้น พระองค์ทรงเห็น มากมาย และเห็นได้ทุกชั้นทุกภูมิ ขอให้อ่านดูข้อความ ในเล่มนี้หน้า ๒๖ อีกครั้ง ที่กล่าวว่า “พระองค์ทรง รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้ จุตจากที่นั่นที่นี้แล้วไปเกิด ในที่นั่นที่นี้ด้วยวิบากของกรรมอะไร” และข้อความที่ว่า “ถ้าอริเทวญาณทัสนะของพระองค์ซึ่งมีปริวัฏ ๘ ยังไม่บริสุทธิตีเพียงใด พระองค์ก็จะไม่ทรงบัญญัติญาณ ว่าได้สำเร็จอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ฯลฯ”

ข้อความเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การที่พระองค์ทรงรู้ เรื่องผลของกรรมโดยตลอด และสามารถที่จะยืนยันถึง

ผลของกรรมว่า จะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้แน่นอนนั้น ก็เพราะพระองค์ทรงมองเห็นตัวอย่างได้ชัดเจน จากชีวิตในโลกของโอปปาติกะนี่แหละ ฉะนั้นพระองค์จึงตรัสว่า ถ้าไม่มีอิทเทวญาณทัสนะ คือไม่รู้เรื่องของโอปปาติกะ เป็นอย่างดีแล้ว พระองค์ก็ไม่อาจจะยืนยันได้ว่า พระองค์ ได้บรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ

๒ ตายแล้วเกิด

การที่จะรู้แจ้งว่า ทุกคนที่ยังมีกิเลส ยังไม่สำเร็จ เป็นพระอรหันต์ ตายแล้วก็ยังจะต้องเกิดอีก ซึ่งหลักอันนี้ ไม่มีข้อยกเว้นเลย ไม่ว่าจะมนุษย์หรือสัตว์เดรัจฉานซึ่งมี วิญญาณครอง คือแปลว่าแม้แต่สัตว์เดรัจฉาน เช่น หมู หมา เป็ด ไก่ ปู ปลา นก หนู เหล่านี้เป็นต้น ตายแล้วก็ยังต้องเกิดอีกทั้งนั้น เพราะถ้าไม่ยอมรับความจริงดังที่ กล่าวมานี้แล้ว ก็ไม่อาจจะรู้แจ้งในเรื่องอริยสัจสี่ได้ ทั้งนี้ ก็เพราะการที่จะรู้แจ้งว่า การเกิดเป็นทุกข์ ไม่ว่าจะเกิด เป็นอะไร จะเกิดดีหรือไม่ดี จะเกิดในอบายภูมิ หรือ สุกตภูมิก็เป็นทุกข์ทั้งสิ้น การจะรู้แจ้งคือรู้สึกสำนึกได้

จริงๆ ว่า การเกิดเป็นทุกข์นั้น จะต้องยอมรับว่า เรา เคยเกิดมาแล้วนับชาติไม่ถ้วน และเมื่อตายแล้วก็ยัง จะต้องเกิดอีก และเมื่อนึกถึงคำที่พระพุทธเจ้าเคยตรัส ไว้ว่า คนเราแต่ละคนนั้นเท่าที่ได้เกิดมาแล้ว ถ้าจะเก็บ เอากระดูกไว้ทุกๆ ชาติ ไม่ให้สูญหายไปไหนเลยรวมๆ กันไว้ ก็จะเป็นกองใหญ่ขนาดเท่าภูเขาเวปุลลบรรพต ซึ่งเป็นภูเขาลูกหนึ่งในจำนวนภูเขา ๕ ลูก ที่ล้อมรอบ เมืองราชคฤห์ (ดูรายละเอียดจาก เวปุลลปัพพตสูตร ในอิติวุตตะ พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ หน้า ๒๔๒ ข้อ ๒๐๒ เป็นพุทธพจน์ หรือในหนังสือสังฆัพัญญู หน้า ๑๐๕) เช่นนี้แล้ว เราก็ยอมจะรู้ว่า “กาลข้างหน้าซึ่งเรายังจะ ต้องเกิดอีกนั้นก็จะต้องมีอีกนานมาก และอย่างเรานี้ก็ยัง เลือกที่เกิดไม่ได้ แต่แล้วก็ต้องเกิด ดูจะเป็นการเสี่ยงกับความทุกข์ยากต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีอีกข้างหน้าอีกมากมาย”

ผู้ที่เห็นแจ้งอริยสัจจริงๆ นั้น ข้อสำคัญอันหนึ่ง ก็คือจะต้องคิดได้อย่างนี้ มองเห็นความเป็นไปอย่างนี้ จึงจะพอรู้สึกว่าการเกิดเป็นทุกข์ ซึ่งถ้าไม่ยอมรับถึงการ เวียนว่ายตายเกิดดังที่กล่าวมาแล้ว จะไม่มีทางรู้สึกได้เลย ว่า การเกิดเป็นความทุกข์

และอีกอย่างหนึ่ง การที่จะยอมรับในเรื่องตายแล้ว เกิดนี้ได้ นั้น ก็จำเป็นจะต้องรู้แจ้งว่า **ตัณหา**คือต้นเหตุแห่งความทุกข์ และ**ตัณหา**นี้แหละคือตัวการทำให้เกิด (ตณฺหา โปโนพฺภวิกา) และตัณหาที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงนี้ ก็หมายถึงตัณหาของตัวเอง ตัณหาที่มีอยู่ในสันดานของตัวเอง ไม่ได้หมายถึงตัณหาของพ่อแม่ คนที่มีตัณหาตายแล้วยังจะต้องเกิดอีกแน่นอน คนที่ยังตัดกามตัณหาหรือกามราคะไม่ได้ นั้น ก็ะหนีจากการเกิดในท้องแม่ไม่ได้ และถึงแม้จะตัดกามตัณหาได้ แต่ถ้าภวตัณหายังตัดไม่ได้ ก็ยังจะต้องเกิดอีก เว้นไว้แต่จะไม่มาเกิดในท้องแม่อีกเท่านั้น แต่จะไปเกิดเป็นโอปปาติกะอยู่ในภพชั้นสุทธาวาส และจะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในภพนั้น โดยไม่ต้องกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ซึ่งเรื่องนี้มีกล่าวไว้ในพระสูตรต่างๆ มากมายหลายแห่งในคัมภีร์พระไตรปิฎก ทั้งที่เป็นภาษิตของพระพุทธเจ้าและภาษิตของพระอรหันตสาวกก็มี ดังเช่นข้อความต่อไปนี้ เป็นคำของพระสารีบุตร ได้กล่าวไว้ดังนี้ :-

ข้อที่ว่า เรายอมกล่าวซึ่งความสิ้นไปแห่งอาสวะ เพราะอาศัยปฐมฌานนี้ เราอาศัยอะไรกล่าว ?

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในศาสนานี้ สงัดจากกาม
 ทั้งหมด สงัดจากอกุศลธรรมทั้งหลาย เข้าถึงปฐมฌาน
 ซึ่งมีวิตก วิจารณ์ มีปีติและสุข อันเกิดจากความสงัด
 นั้นอยู่ ธรรมเหล่านี้ได้อันมีอยู่ในปฐมฌานนั้น คือ รูป
 เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เธอย่อมพิจารณา
 เห็นธรรมเหล่านั้น โดยเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ฯลฯ
 เป็นของว่างเปล่า เป็นอนัตตา เธอยังจิตให้ตั้งอยู่ด้วย
 ธรรมเหล่านั้น (คือระคองจิตให้ตั้งอยู่ในญาณที่รู้แจ้ง
 อนิฉัจ ทุกข์ อนตตตา ในขั้นห้า) ครั้นยังจิตให้ตั้งอยู่ด้วย
 ธรรมเหล่านั้น (คือ ครั้นเห็นแจ้งไตรลักษณ์เช่นนั้นแล้ว)
 เธอย่อมโน้มจิตไปในอมตธาตุ (คือนิพพาน) ว่า :-

นี่สงบจริงหนอ นี่ประณีตจริงหนอ ที่นี่เองเป็นที่สงบ
 แห่งสังขารทั้งปวง เป็นที่สละคืนซึ่งอุปธิทั้งปวง เป็นที่
 ล้นตัณหา เป็นที่คลายกิเลส เป็นที่ดับสนิท นี่คือนิพพาน

ภิกษุผู้ตั้งอยู่ในธรรมนั้น ย่อมถึงความสิ้นไปแห่ง
 อาสวะ ถ้ายังไม่ถึงความสิ้นไปแห่งอาสวะ เพราะยัง
 ติดอยู่ในธรรมนั้น (คืออกุศลธรรมที่บรรลู่) ยังเพลิดเพลิน
 อยู่ในธรรมนั้น แต่เพราะสังโยชน์ห้าเบื้องต่ำหมดสิ้นไป

เธอย่อมไปเกิดเป็นโอปปาติกะกำเนิด (ในพรหมชั้น
สุทธาวาส) จักปรินิพพานในโลกนั้นมีอันไม่กลับมาจากโลก
นั้นอีกเป็นธรรมดา

- อจ.นวก. ๒๓/๔๓๙ ข้อ ๒๔๐

ขอให้สังเกตจากข้อความที่กล่าวว่า “แต่เพราะ
สังโยชน์ห้าเบื้องต่ำหมดสิ้นไป เธอย่อมไปเกิดเป็น
โอปปาติกะกำเนิด (ในพรหมชั้นสุทธาวาส) จักปรินิพพาน
ในโลกนั้น มีอันไม่กลับมาจากโลกนั้นอีกเป็นธรรมดา”

และขอให้พิจารณาจากคำบาลีเทียบเคียงด้วยดังนี้

ปญฺจนํ โอรมภาคิยานํ สโยชนานํ ปริกฺขยา
โอปปาติโก โทติ, ตตฺถ ปรีนิพฺพายี อนาวตฺติธฺมโม
ตสฺมา โลกา.

หลักฐานที่ชัดที่สุด มีน้ำหนักมากที่สุดที่แสดงว่า
โอปปาติกะต้องมีแนนอน และเป็นโอปปาติกะที่เป็น
กายทิพย์ อยู่ในปรโลก ไม่ใช่ในโลกนี้ เป็นชีวิตที่
ตาธรรมดาของมนุษย์มองไม่เห็น เพราะเป็นอภิสสมาน
กาย หรือเป็นกายทิพย์นั้น ก็คือ ข้อความอันที่อ้างมานี้

และคำว่าโอบปาติกะในที่นี้ จะไม่มีทางแปลความหมาย เป็นอย่างอื่นไปได้เลย

อนึ่ง ข้อที่ว่า ชีวิตของโอบปาติกะเป็นชีวิตที่จะทำ ให้รู้แจ้งเรื่องตายแล้วเกิดนั้น ก็เพราะว่าคนที่ยังมีตัณหา อยู่ตายแล้วยังจะต้องเกิดอีกนั้น ถ้าจะอธิบายว่าหมายถึง ตายจากมนุษย์มาเกิดเป็นมนุษย์อีก ก็คงพิงเข้าใจยาก เพราะโดยธรรมดาทั่วๆ ไป ผู้ที่ตายจากมนุษย์แล้วก็มา เกิดเป็นมนุษย์ทันทีนั้นหายากมาก แต่ตัวอย่างที่เห็นเสมอ ตลอดเวลาสำหรับท่านที่ได้ทิพจักขุ นั่นก็คือ คนที่ยังมีกิเลส เมื่อตายแล้วจะมีร่างกายเกิดใหม่ทันที ซึ่งร่างกายที่เกิด ใหม่ นั้นจะมีลักษณะเหมือนกายเนื้อทุกอย่าง และเป็นสิ่งที่มีชีวิตเหมือนกับกายเนื้อในขณะที่ยังไม่ตาย คือสามารถ เห็นอะไร ได้ยินอะไรได้ เหมือนกับคนเราพูดจาสนทนากันได้ ไปไหนมาไหนได้ อย่างนี้เป็นต้น ขอให้นึกถึง ข้อความที่ว่า พระพุทธเจ้าในสมัยที่ยังไม่ได้ตรัสรู้ ได้ฝึกสมาธิไปจนกระทั่งมีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจและเห็นรูปทั้งหลายได้ ซึ่งรูปที่เห็นนี้ก็คือเทวดาที่เป็นโอบปาติกะทั้งหลาย แต่ครั้งแรกยังพูดเจรจากันไม่ได้ ต้องฝึกสมาธิ

ให้สูงขึ้นไปอีกชั้น จึงพูดเจรจาโต้ถามกับเทวดาทั้งหลาย
ได้ ฯลฯ (ดูในเล่มนี้หน้า ๒๓) และชีวิตที่เกิดใหม่หลังจาก
ตายนี้ก็มีมากมาย มีมากยิ่งขึ้นกว่าชีวิตในโลกมนุษย์หลาย
ร้อยหลายพันเท่า

อนึ่ง จากตัวอย่างของพวกโอปปาติกะทั้งหลายนี้
ทำให้พระพุทธเจ้าทรงรู้อ่างด้วยพระองค์เองอีกว่า สำหรับ
ผู้ที่เป็นพระอรหันต์ อาสวกิเลสทั้งหลายในสันดานไม่มี
แล้วนั้น จะไม่มีการเกิดอีกเลย คือหลังจากตายคือ
ปรินิพพานแล้ว จะไม่มีนามรูปใดๆ ปรากฏอีก แต่ถ้า
ยังมีกิเลสเช่นตัณหาแม้ว่าจะมีเหลืออยู่น้อย เช่นอย่าง
พระอนาคามี ก็ยังจะต้องเกิดอีกโดยเกิดเป็นโอปปาติกะ
อยู่ในภพชั้นสุทธาวาส มีอายุยืนนับเป็นกัป ๆ

ลองคิดดู ถ้าพระพุทธเจ้าไม่ทรงมีตาทิพย์ ไม่ได้
เห็นชีวิตที่เรียกว่าโอปปาติกะทั้งหลายแล้ว พระองค์
จะทรงกล่าวยืนยันได้หรือว่า “ตัณหานี้แหละคือตัวการที่
ทำให้ต้องเกิดแล้วเกิดอีก” ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า ถ้าไม่
รู้เรื่องชีวิตในโลกของโอปปาติกะ ไม่ยอมรับว่าชีวิตอย่างนี้
มีนั้น จะไม่มีทางเข้าใจแจ่มแจ้งเลยว่า คนที่ยังมีกิเลสอยู่

ตายแล้วจะต้องเกิดอีก เพราะจะไม่มีตัวอย่างหรือข้อมูลใดๆ ที่จะทำให้เข้าใจเรื่องตายแล้วเกิดง่ายและแจ่มแจ้งเท่ากับเรื่องของโอปปาติกะ และพร้อมกันนั้นก็ทำให้เข้าใจเรื่องกรรมเรื่องวิบากของกรรมอย่างแจ่มแจ้งอีกด้วย

๓ วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป

ประเด็นที่นับว่า สำคัญที่สุด และ จำเป็นที่สุด ในอันที่จะต้องเรียนรู้เรื่องโอปปาติกะ และจำเป็นที่จะต้องเข้าใจเรื่องนี้อย่างถูกต้อง ตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ด้วย ก็คือ ชีวิตของโอปปาติกะเป็นข้อมูลที่ทำให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่า ตัวเรคือร่างกายเกิดมาจากวิญญาณของเรา วิญญาณนี้แหละคือตัวธรรมชาติที่สร้างสรรค์ชีวิตขึ้นมา ที่พูดกันว่า คนเราเกิดขึ้นมาตามธรรมชาติสุดแล้วแต่ธรรมชาติจะสร้างขึ้นมานั้น ตัวธรรมชาติ ในความหมายดังที่กล่าวนี้ ก็คือ วิญญาณ ที่มาปฏิสนธิในท้องแม่นั่นเอง ตามหลักที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า :-

“ดูก่อนอานนท์ ถ้าวิญญาณจักไม่ก้าวลงสู่ท้องของมารดา นามรูปจะพึงเกิดในท้องของมารดาได้หรือ ?”

“มิได้พระพุทธเจ้าข้า” “เพราะเหตุนี้แล อานนท์ เราจึงได้กล่าวว่ วิทยญาณเป็นปัจจัยให้เกิดในนามรูป”

ที่ว่าเรื่องของโอปปาติกะ เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้เข้าใจเรื่องวิทยญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป ทั้งนี้ก็เพราะคนทั่วโลกไม่ว่าที่ไหนๆ ในโลก จะเข้าใจกันแต่เพียงว่า คนเราเกิดมาจากท้องแม่ เกิดมาจากการผสมพันธุ์ เกิดขึ้นมาตามธรรมชาติ และถ้าจะถามว่าทำไมคนเราในเมื่อมีการผสมพันธุ์กันแล้ว ถ้าทั้งคู่ไม่เป็นหมันร่างกายสมบูรณ์ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บใด ๆ อันจะเป็นอุปสรรคทำให้มีลูกไม่ได้ เด็กก็ต้องเกิดในท้องแม่แน่นอน ถ้าถามอย่างนี้คนทั่วไปไม่ว่าคนธรรมดา หรือคนที่รอบรู้ในเรื่องชีววิทยา ในเรื่องวิทยาศาสตร์การแพทย์ ก็มีความเข้าใจและเชื่อกันอย่างนี้ทั้งนั้น จะไม่มีนักวิทยาศาสตร์คนไหนนึกถึงเรื่องวิทยญาณ วิทยญาณคือตัวการสำคัญที่ทำให้คนเราเกิดมา และในเมื่อไม่รู้เรื่องวิทยญาณตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ เขาก็จะมองไม่เห็นว่ คนเราตาย ที่ว่าจะต้องเกิดอีกนั้น เกิดได้อย่างไร มีอะไรไปเกิดผี สาง เทวดา หรือโอปปาติกะทั้งหลายเกิดขึ้นมา

ได้อย่างไร บุญบาปมีอยู่ที่ไหน นรก-สวรรค์มีอยู่ที่ไหน เรื่องต่างๆ ในทำนองนี้จะไม่มีการเข้าใจเลย ในเมื่อไม่รู้ว่ามีบุญบาปคือตัวการสำคัญที่ทำให้คนเราต้องเกิดมา แต่ถ้าเมื่อใดเชื่อว่าโอบปาติกะมี คือโอบปาติกะในสภาพของกายทิพย์ ซึ่งเป็นกายที่เกิดจากใจล้วนๆ โดยไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ และมีรูปร่างลักษณะอวัยวะต่างๆ เหมือนกายเนื้อทุกอย่าง เป็นชีวิตซึ่งอยู่ในปรโลก ไม่ใช่ในโลกนี้เป็นอภิสสมานกาย ถ้าเข้าใจเรื่องการเกิดของโอบปาติกะ และเชื่อว่าโอบปาติกะมีจริงดังที่กล่าวมานี้แล้ว เขาก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากเลย ถึงปัญหาต่างๆ ดังที่กล่าวมานั้น และพร้อมกันนั้น เขาก็จะยอมรับว่า ร่างกายของเราเกิดมาจากวิญญาณของเราเอง พ่อแม่และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่จำเป็นในการเกิดของคนเรานั้นไม่ใช่ปัจจัยสำคัญ ไม่ใช่ต้นเหตุ ไม่ใช่ตัวการที่ทำให้คนเราเกิดมา เพราะจากตัวอย่างในเรื่องของโอบปาติกะนี้เห็นได้ชัดว่า **ไม่มีพ่อ ไม่มีแม่ คนเราก็เกิดได้** ถ้าหากวิญญาณยังมีอยู่ คือไม่สูญ และวิญญาณจะสูญคือดับสนิทไม่เกิดอีก ก็ต่อเมื่อเป็นพระอรหันต์ ก็เลสในสันดานไม่มีแล้วเท่านั้น นอกจาก

นี้ทุกคนเมื่อตายแล้วจะต้องเกิดอีกทั้งสิ้น และคำว่า เกิดอีก นั้น หมายความว่า จะต้องมิตัวตน มีนามรูป เกิดขึ้นมาอีก สิ่งที่ทำให้มิตัวตนมีนามรูปเกิดขึ้นมาอีกก็คือ วิญญาณ ทั้งนี้ก็เพราะโอปปาติกะเป็นสิ่งที่มิมีชีวิต เป็น สัตว์ประเภทหนึ่งมีรูปร่างเหมือนกายเนื้อ ถอดแบบไป จากกายเนื้อ และจะต่างจากกายเนื้ออยู่ประเด็นเดียว คือ กายเนื้อเป็นกายหยาบ (โอฬาริกรูป) ส่วนโอปปาติกะเป็น กายละเอียด (สุขุมรูป) ฉะนั้น จึงมองดูด้วยตาธรรมดา อย่างของมนุษย์ไม่เห็น จะเห็นได้เฉพาะผู้มีตาทิพย์เท่านั้น แต่บางคนถ้ามีตาเป็นสื่อ ก็อาจจะเห็นพวกนี้ได้บ้างใน บางครั้ง โดยไม่ต้องมีตาทิพย์ก็มีเหมือนกัน

อนึ่ง การที่พระพุทธเจ้าทรงรู้แจ้งว่า ชีวิตทุกชีวิต คือไม่ใช่เฉพาะแต่คนเท่านั้น บรรดาสิ่งที่มีชีวิตที่มีใจครอง ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เดรัจฉานชนิดไหน ทุกชีวิต ก็ล้วนแต่เกิดมาจากวิญญาณของตนเองทั้งสิ้นนั้น ก็เพราะได้ทรงมองเห็นด้วยทิพจักขุว่า ในโลกของ วิญญาณหรือในโลกทิพย์นั้นก็มีสัตว์เดรัจฉานเหมือนกัน และมีทุกชนิดเท่าที่มีอยู่ในโลกมนุษย์ แม้กระทั่งสัตว์ที่

สูญพันธุ์ไปจากโลกมนุษย์แล้ว สัตว์เหล่านี้ก็ยังมีตัวตนปรากฏอยู่ในโลกของโอปปาติกะ พระพุทธเจ้าอาศัยข้อมูลต่างๆ จากชีวิตในโลกของโอปปาติกะนี้แหละที่ทำให้พระองค์เกิดความคิดว่า คนเราน่าจะเกิดมาจากวิญญาณของตน เพราะในเมื่อพระองค์ทรงพิจารณาดูเรื่องการเกิดของคนในโลกมนุษย์ พระองค์ก็ทรงมองเห็นด้วยทิพจักขุอีกว่า คนที่จะเกิดในท้องแม่นั้นจะต้องเป็นโอปปาติกะมาเกิดเสมอ ไม่มีข้อยกเว้นเลย

และเมื่อทรงพิจารณาดูคนที่กำลังจะตาย ก็ทรงมองเห็นอีกว่า ทุกคนที่มีกิเลสเมื่อจะตาย ก็จะต้องมีกายทิพย์เกิดขึ้น ซึ่งเป็นกายที่มีรูปร่างลักษณะมีอวัยวะต่างๆ เหมือนกับกายเนื้อทุกอย่าง และไม่ใช่แต่คนสัตว์ทั้งหลายก็เป็นอย่างเดียวกันนี้

และยิ่งกว่านั้นในเมื่อพระองค์ทรงต้องการจะไปไหนมาไหน หรือทำอะไรอย่างพวกโอปปาติกะ พระองค์ก็สามารถที่จะทรงเนรมิตกายทิพย์ ซึ่งเป็นกายที่เกิดจากใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์เหมือนกายเนื้อได้อีก

ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้คือ :-

๑. จากคนที่ตายซึ่งจะต้องมีกายทิพย์เกิดขึ้น

๒. จากคนที่จะเกิด จะต้องเป็นโอปปาติกะมาเกิด
ในท้องแม่

๓. จากกายเนรมิตของผู้ที่ได้มโนมยิทธิ

๔. และข้อมูลจากพระอรหันต์ที่ว่า เมื่อกิเลสใน
สันดานไม่มีแล้ว ก็จะไม่เกิดอีก ไม่มีนามรูปใดๆ เกิดมา
อีกหลังจากตาย นอกจากนี้ก็ยังคงจะต้องเกิดอีกทั้งนั้น

ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้แหละ ในเมื่อนำมาพิจารณา
โดยละเอียดแล้ว จึงทำให้รู้แจ้งว่า “ชีวิตทุกชีวิตย่อม
เกิดมาจากวิญญาณของตน คือวิญญาณเป็นปัจจัยให้
เกิดนามรูป” และในที่สุดก็ทรงรู้แจ้งถึงการเกิดการดับ
ของวิญญาณโดยตลอด ซึ่งเป็นไปตามกฎของปฏิจจ-
สมุปบาท กล่าวคือ เพราะมีอวิชชาจึงมีสังขาร เพราะ
มีสังขาร จึงมีวิญญาณ เพราะมีวิญญาณ จึงมีนามรูป
อย่างนี้เป็นต้น

ถ้าไม่รู้แจ้ง “วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป” ก็ละสักกายทิฏฐิไม่ได้

คุณสมบัติของพระโสดาบันเท่าที่รู้จักกันไปนั้นก็มักจะรู้จักแต่เพียงว่า พระโสดาบันละสังโยชนได้ ๓ อย่าง คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉาและสีลัพพตปรามาส ส่วนคุณสมบัติอื่นๆ อีกหลายอย่าง ซึ่งพระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสไว้เหมือนกันนั้น ส่วนมากมักจะไม่ค่อยรู้จัก เช่น พระพุทธเจ้าตรัสว่า :-

ผู้ที่ประกอบด้วยโสดาปัตติลังคะ ๔ และเป็นผู้เห็นแจ้งแทงตลอดด้วยปัญญาซึ่งอริยญาณธรรม เมื่อปรารถนาจะพยากรณ์ตนเอง ก็พึงพยากรณ์ได้ว่า เรามี นรกสิ้นแล้ว มีกำเนิดสัตว์เดรัจฉานสิ้นแล้ว มีอบายทุกคติ วินิบาตสิ้นแล้ว เราเป็นโสดาบัน มีอันไม่ตกต่ำอีก เป็นธรรมดา ในอนาคต (คือไม่เกิน ๗ ชาติ) เทียงแท้ที่จะได้ตรัสรู้ (คือเป็นพระอรหันต์) แน่นอน

จตุทิ จ โสดาปัตติยงฺเคทิ สมณนาโคโต โหติ
อริโย จสฺส ญาโย ปญญาเย สุทิวฺจ โหติ สุปปฏิวิทุโร ฯ

โส อากงขมาโน อุตตนาว อุตตานํ พุยากเรยย
 ชีณนิรโยมฺหิ ชีณตฺรจฺฉานโยนโย ชีณาปตฺติวิสโย
 ชีณาปายทฺคคตฺวินิปาโต โสตาปนโนหฺมสมฺมิ อวินิปาต
 ธมฺโม นียโต สมฺโพธิปรายโน

- ส.มทา. ๑๙/๔๘๘ ข้อ ๑๕๗๔

คำว่า **โสดาปัตติยงคะ ๔** นั้นหมายถึง องค์ของ
 พระโสดาบัน ๔ อย่าง กล่าวคือ พระโสดาบันทุกองค์
 ย่อมประกอบไปด้วยคุณลักษณะ ๔ ประการนี้คือ :-

๑. เป็นผู้มิปลาทะมันคงในพระพุทธเจ้าว่า พระ
 ผู้มีพระภาคเป็นพระอรหันต์ เป็นพระสัมมาสัมพุทธ ฯลฯ
๒. เป็นผู้มิปลาทะมันคงในพระธรรมว่า พระ
 ธรรมอันพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ฯลฯ
๓. เป็นผู้มิปลาทะมันคงในพระสงฆ์ว่า หมู่แห่ง
 สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดี ฯลฯ
๔. เป็นผู้มิศีลบริสุทธ์ โดยเฉพาะคือศีลใน
 องค์มรรค ซึ่งได้แก่ สัมมาวาจา ๔ สัมมากัมมันตะ ๓
 (โสดาปัตติยงค มีกล่าวไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๙
 หน้า ๔๘๙ ข้อ ๑๕๗๖ และที่อื่น ๆ อีกหลายแห่ง)

ส่วนข้อที่ว่า พระโสดาบันเป็นผู้เห็นแจ้งแทงตลอด ซึ่งอริยฉลาธรรมนั้น คำว่า อริยฉลาธรรม ในคำนี้ หมายถึงเรื่อง ปฏิจจสมุปบาท ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงอธิบายไว้ดังนี้

กตโม จสส อริโย ฉาโย ปณณาย สุกฺกโจ โหติ สุปฺปวิทุโร ฯ อธิ คหปติ อริยสาวโก ปฏิจจ-สมุปฺปาตญเณว สาธุกํ โยนิโส มนสิการิโติ อิติ อิมสฺมิ สติ อิทํ โหติ อิมสฺสุปฺปาตา อิทํ อูปฺปชฺชติ อิติ อิมสฺมิ อสติ อิทํ น โหติ อิมสฺส นิโรธา อิทํ นิรุชฺฌติ ฯ ยทิทํ อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา ฯลฯ

ก็อริยฉลาธรรม ที่อริยสาวกเห็นแจ้งแทงตลอด ด้วยปัญญานั้น คืออะไร ? คหปติ อริยสาวกในศาสนา นี้ ย่อมกระทำซึ่งโยนิโสมนสิการ (คือพิจารณาโดยถูกทาง พิจารณาเป็น พิจารณาโดยแยบคาย) เป็นอย่างดี ซึ่ง ปฏิจจสมุปบาทว่า เมื่อมีอันนี้ อันนี้ก็ย่อมมี เพราะอันนี้ เกิด อันนี้ก็ย่อมเกิด เมื่ออันนี้ไม่มี อันนี้ก็ไม่มี เพราะ อันนี้ดับ อันนี้ก็ย่อมดับ กล่าวคือ เพราะมีอวิชชาเป็น ปัจจัย สังขารจึงเกิดขึ้น ฯลฯ

จากคำอธิบายดังที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า คุณสมบัติของพระโสดาบันอย่างหนึ่งซึ่งจะขาดไม่ได้ ก็คือ พระโสดาบันทุกองค์ ย่อมรู้แจ้งในเรื่องปฏิจลสมุปบาท และคำว่ารู้แจ้งในปฏิจลสมุปบาทในความหมายอันหนึ่ง ก็คือ รู้แจ้งด้วยตนเองว่า “วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป” ซึ่งในเมื่อจะพูดอย่างสำนวนไทยก็คือ รู้แจ้งว่า “ตัวเรคือร่างกายเกิดมาจากวิญญาณของเรา” ตามหลักที่ว่า “ถ้าวิญญาณจักไม่ก้าวลงสู่ท้องของมารดานามรูปจะพึงเกิดในท้องของมารดาได้หรือ ? ฯลฯ” ซึ่งเรื่องนี้ได้อธิบายมามากแล้ว

โปรดสังเกตไว้ด้วยว่า พระอริยบุคคลทุกองค์ย่อมรู้อยู่แก่ใจว่า **ปรโลกมี โอบปาติกะมี** และจากความเข้าใจว่า **ชีวิตของโอบปาติกะทั้งหลายเป็นอยู่อย่างไร เกิดขึ้นได้อย่างไร** จากความรู้ในเรื่องนี้ จึงทำให้เข้าใจชัดว่า ร่างกายของคนเราเกิดมาจากวิญญาณของเราเอง เพราะชีวิตของพวกโอบปาติกะทั้งหลายนั้น ถอดแบบไปจากกายเนื้อ มีอวัยวะต่างๆ เหมือนกายเนื้อทุกอย่าง และก็เกิดขึ้นได้จากวิญญาณของตนเอง โดยไม่ต้องอาศัย

พ่อแม่เลย ไม่ต้องอาศัยธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมก็เกิดขึ้นได้ ซึ่งไม่เหมือนกับการเกิดของคน ต้องอาศัยพ่อแม่ ไม่มีพ่อแม่เกิดไม่ได้ และยังต้องอาศัยธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมอีก เพราะถ้าสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม ก็เกิดไม่ได้ เช่นอย่างปลาต้องอาศัยน้ำเกิดน้ำเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง ทั้งที่ปลาเกิดจากไข่ แต่ก็ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมด้วย ไม่เช่นนั้นก็เกิดไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงได้กล่าวว่า โอบปาติกะทั้งหลาย เป็นข้อมูลที่สำคัญที่ช่วยให้เข้าใจในเรื่อง วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป

อนึ่ง โดยธรรมชาติของปุถุชนทั่วไป ย่อมยึดมั่นในร่างกายของตนเหนียวแน่นมาก ถือว่าร่างกายเป็นตัวเรา เป็นของของเราอย่างจริงจัง ปล่อยวางไม่ได้เลย ซึ่งจะสังเกตได้ว่า คนเราเป็นห่วงตัวเองมากที่สุด ซึ่งตัวที่เป็นห่วงกันมากที่สุดนี้ก็คือร่างกาย จะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ร่างกายมีชีวิต และเพื่อความสุขสบายของร่างกาย เช่นเป็นห่วงกลัวร่างกายจะป่วยเป็นโรคนั้นโรคนี้นี้ กลัวว่าร่างกายจะสกปรก กลัวว่าจะไม่มีที่พักอาศัย

หลับนอน เป็นห่วงเรื่องปากท้อง ความเป็นห่วงเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าเป็นห่วงเรื่องร่างกายทั้งสิ้น ส่วนจิตใจหรือ วิญญาณไม่ค่อยเป็นห่วง เพราะคิดว่า เมื่อร่างกายยังอยู่ ยังไม่ตาย วิญญาณก็ยังคงอยู่ ถ้าร่างกายสบาย จิตใจ ก็สบาย คือยกความสำคัญไปให้กับร่างกายเกือบทั้งหมด ฉะนั้นไม่ว่าจะทำอะไร จึงมุ่งแต่เรื่องร่างกายเรื่องวัตถุ เป็นใหญ่ และความสุขทางใจ หรือความเบิกบานสำราญใจทั้งหลายนั้น ก็เข้าใจกันว่ามีสาเหตุใหญ่มาจากทาง ร่างกายกันเกือบทั้งนั้น เช่นความสุขจากการกิน จากการหลับนอน จากการเสพพิกาม เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งเป็นความสุขที่ทุกคนพอใจอย่างมาก และแสวงหากันอยู่เสมอ นั้น ทุกคนก็มองแต่ในแง่ว่า สิ่งเหล่านี้จะมีได้ก็ต่อเมื่อ ต้องมีชีวิตมีร่างกาย และร่างกายนั้นต้องแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ จึงจะแสวงหาความสุขเหล่านี้ได้ เพราะฉะนั้น จึงได้ยึดถือร่างกายเป็นจุดสำคัญในการ ดำรงชีวิต ทำทุกสิ่งทุกอย่างก็เพื่อให้ร่างกายอยู่รอด ขอให้ สังเกตว่า คนเหล่านี้ไม่รู้จักความจริงของชีวิตเลย เป็นคน ตาบอด อยู่ในความมืดตลอดเวลา ความเข้าใจผิด

เกี่ยวกับเรื่องตัวตนอันนี้ฝังใจอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีมาตั้งแต่กำเนิดแล้ว และยังจะต้องมีอีกจนกระทั่งตาย ตายแล้วเกิดใหม่ก็ยังคงเข้าใจผิดอีก หลงผิดอีกเหมือนเดิม ความเข้าใจผิดหรือความหลงผิดเหล่านี้ จะมีอยู่ตลอดไปตราบเท่าที่ยังเป็นปุถุชน

ส่วนพระอริยบุคคลทั้งหลายท่านละสักกายทิฏฐิ หรืออัตตานุทิฏฐิ คือความหลงผิดเกี่ยวกับเรื่องตัวตนได้ และแล้วท่านก็จะไม่มีทุกข์เหมือนกับปุถุชนทั้งหลาย ดังเช่นที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับโมฆราชมาณพว่า :-

โมฆราช เธอจงมีสติมองดูโลกให้เห็นเป็นของว่างเปล่าอยู่เสมอทุกขณะจิต เมื่อถอนอัตตานุทิฏฐิได้แล้ว ก็จะอยู่เหนือความตาย ข้ามพ้นจากความตายได้ ผู้ที่มองดูโลกเช่นนี้ มัจจราชย่อมมองไม่เห็น

สุญญโต	โลกํ	อเวกขสสุ	โมฆราช	สทา	สโต
อตตานุทิฏฐิ	อุหจจ		เอวํ	มจจตุตโร	สียา
เอวํ	โลกํ	อเวกขนุตํ	มจจราชา	น	ปสฺสติ

ขอให้สังเกตว่า ผู้ที่ถอนความหลงผิดเกี่ยวกับเรื่องตัวตนได้แล้ว แม้แต่ความตาย ก็ไม่ทำให้เขาเป็นทุกข์

ซึ่งผิดกับปุถุชนทั้งหลาย ปุถุชนทั้งหลายนั้นกลัวตายมากที่สุด และเป็นทุกข์เพราะกลัวตายมากกว่ากลัวอย่างอื่นทั้งหมด ฉะนั้น พระอริยทั้งหลายในเมื่อไม่กลัวความตาย ความตายไม่ทำให้เป็นทุกข์แล้ว ความทุกข์อย่างอื่นก็ไม่มี ความหมาย คือไม่ว่าจะมีเหตุการณ์ร้ายแรงสักเพียงไรก็ตาม ก็จะไม่เกิดความวิตกกังวล หรือความเศร้าโศกเสียใจ หรือทุกข์ใดๆ เพราะจะมีการปล่อยวางได้อยู่เสมอ

การละสลักกายทิฏฐิได้นั้น เป็นเรื่องใหญ่และสำคัญมาก เพราะโดยธรรมดาของคนทุกๆ ไป ล้วนแต่มีลักกายทิฏฐิเหนียวแน่นและหยาบคายเป็นส่วนใหญ่และละได้ยากที่สุด แต่ผู้ใดก็ตามในเมื่อมารู้แจ้งด้วยตนเองว่าร่างกายไม่สำคัญ วัตถุทั้งหลายก็ไม่สำคัญ **จิตใจสำคัญกว่า จะสุขหรือทุกข์สำคัญอยู่ที่ใจ** ซึ่งถ้ารู้ซึ่งในเรื่องนี้ เขาก็ย่อมจะต้องพยายามรักษาจิตใจของตนไว้ให้ดี คือมิให้ใจสกปรก มิให้เป็นโรคทางใจ มิให้ใจตกต่ำ มิให้หมดกำลังใจ อย่างนี้เป็นต้น ซึ่งวิธีการรักษาใจมิให้สกปรก มิให้เกิดโรคทางใจนั้น เมื่อกล่าวสั้นๆ แล้ว ก็คือ

พยายามปลุกฝังคุณธรรมต่างๆ ให้เกิดในสันดานให้มากที่สุด คนที่ทำความชั่วอยู่เสมอจิตใจย่อมเศร้าหมองไม่ผ่องใส และเกิดความอ่อนแอ ตกเป็นทาสอารมณ์เป็นทาสสิ่งแวดล้อมได้ง่าย ส่วนคนที่ทำความดีอยู่เสมอจิตใจตรงกันข้าม จิตย่อมผ่องใสบริสุทธิ์และมีกำลังทางจิตใจสูง บังคับจิตใจของตนมิให้ตกเป็นทาสอารมณ์และสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่า และการละสักกายทิฏฐินั้นจะทำได้ง่ายมาก ในเมื่อรู้แจ้งว่า :-

“ร่างกายเกิดจากวิญญาน” “เมื่อถึงเวลาตายก็ตายแต่ร่างกายเท่านั้น แต่วิญญานไม่ตายไม่สูญในเมื่อยังต้องการอยากมีชีวิตอยู่ เราก็จะมีอยู่ตลอดไปชั่วนิรันดร์ ตราบเท่าที่เรายังไม่เบียดต่อการมีตัวตน หรือมีนามรูป” “ใครๆ หรืออะไรๆ ก็ตามจะฆ่าหรือทำให้เราตายไม่ได้ ถ้าเขาจะฆ่าได้ ก็ฆ่าได้แต่ร่างกายเท่านั้น จิตใจวิญญานของเรา ใครๆ หรืออะไรๆ ก็ฆ่าไม่ได้ นอกจากตัวเองจะทำลายวิญญานของตัวเองด้วยการทำความชั่ว เพราะความหลงผิดเท่านั้น”

ผู้ที่รู้แจ้งในเรื่องวิญญานเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป จะซึ่งในสังขารทั้งหมดดังที่กล่าวมา ฉะนั้นจะเห็นว่า

การรู้แจ้งในเรื่องวิญาณสร้างนามรูปนี้จึงสำคัญมาก แต่ก็ขอได้โปรดจำไว้ให้แม่นยำ ผู้ที่จะรู้แจ้งในเรื่องวิญาณสร้างนามรูปนั้น จะต้องยอมรับว่าโอปปาติกะมี และเข้าใจแจ่มแจ้งในสภาพของโอปปาติกะว่า เป็นอยู่อย่างไร เกิดมาจากอะไร และนั่นต้องหมายความด้วยว่า ถึงแม้จะเชื่อว่าโอปปาติกะมีก็จริง แต่ก็ต้องเข้าใจเรื่องโอปปาติกะให้ถูกต้องตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ อย่าแปลความหมายเป็นอย่างอื่น

เมื่อเข้าใจอย่างหนึ่งผิด ก็มักจะเข้าใจอย่างอื่นผิดไปด้วย

ในปาฐกถาธรรมของท่านพุทธทาส มีอยู่ตอนหนึ่งที่ท่านกล่าวว่า :-

อปฺปมตฺโต อุภฺโง อตฺเต อธิคณฺหาติ ปณฺทิตฺโต

และท่านแปลว่า “ถ้าเป็นบัณฑิต ก็ยอมถือเอาอรรถได้ทั้ง ๒ อย่าง คือทั้งอย่างต้นและอย่างลึก ทั้งอย่างศีลธรรมและอย่างปรมาัตถธรรม ทั้งอย่างภาษาคนและ

ภาษาธรรม แล้วเราก็ไม่ต้องเถียงกัน ไม่ต้องทะเลาะกัน
(ดูในเล่มนี้หน้า ๘)

คำบาลีบทนี้เป็นพุทธพจน์ ท่านตัดตอนมาเพียง
บรรทัดเดียว ส่วนข้อความทั้งหมดที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้มีดังนี้

อายุ วรรณ ยศ กิตติ	สคุณ ออกจากสันต
รติโย ปตถยานน	อุพารา อปราปรา
อปฺปมาทํ ปสฺสนนฺติ	ปฺนุณฺณกิริยาสุ ปณฺทิตา
อปฺปมตฺโต อุโป อตฺเถ	อธิคณฺหาติ ปณฺทิตो
ทิจฺจเช ธมฺเม จ โย อตฺถโย จตฺถโย	สมฺปฺรายนโก
อตฺถภาสิสมยา อีโร	ปณฺทิตตฺติ ปวฺจจตฺติ

ชนผู้ปรารถนา อายุ วรรณะ ยศ เกียรติ สวรรค์
ความเกิดในตระกูลสูงและความเพลินใจ พึงทำความ
ไม่ประมาทให้มากยิ่งขึ้น บัณฑิตทั้งหลาย ย่อมสรรเสริญ
ความไม่ประมาทในการทำบุญ บัณฑิตผู้ไม่ประมาทแล้ว
ย่อมยึดถือประโยชน์ทั้งสองไว้ได้ คือประโยชน์ในปัจจุบัน
(คือทิวฐธัมมิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในชาตินี้) และ
ประโยชน์ในสัมปรายภพ (สัมปรายิกัตถประโยชน์)

ประโยชน์ในชาติหน้า) ผู้มีปัญญา ท่านเรียกว่าบัณฑิต เพราะบรรลุถึงประโยชน์ทั้งสองนั้น

ข้อความทั้งหมดนี้มีอยู่ในพระไตรปิฎกฉบับบาลี เล่มที่ ๒๒ หน้า ๕๓ ข้อ ๔๓ (อง.ปญจก. ๒๒/๕๓) และ ยังมีในที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง แต่ที่มีกล่าวไว้อย่างพิสดาร ก็มีเฉพาะที่คัมภีร์อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาตนี้เท่านั้น ฉะนั้นจึงได้คัดคำบาลีอันนี้มาจากคัมภีร์นี้ ขอให้สังเกตว่า คำว่า **ประโยชน์ทั้งสอง** นั้นหมายถึง **ประโยชน์ในชาตินี้ และประโยชน์ในชาติหน้า**

ที่จริงคำว่า **อุภ อตฺถ** ในบาลีบทนี้ **อตฺถ** ซึ่ง แปลทับศัพท์ว่า **อรรถ** ในที่นี้ไม่ได้แปลว่า **เนื้อความหรือ ความหมาย ทั้งต้นและลึกอะไรทำนองนี้** แต่แปลว่า **ประโยชน์** จริงอยู่คำว่า **อตฺถ** หรือ **อรรถ** นี้ จะแปลว่า **ความหมายหรือเนื้อความ** ได้ก็จริง แต่ในเมื่อข้อความ ตอนต้นๆ และตอนท้ายของประโยคนี้เป็นดังที่กล่าวมานี้ คำว่า **อตฺถ** ในที่นี้จะแปลเป็นอย่างอื่นไม่ได้ แปลได้ อย่างเดียวคือแปลว่า **ประโยชน์** เท่านั้น และต่อไปนี้ จะแสดงให้เห็นว่าทำไมจึงแปลว่าประโยชน์ มีเรื่องราว เป็นมาอย่างไร พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสคาถาบทนี้

(๔๓) ครั้งนั้น ท่านอนาถปิณฑิกคฤหบดี เข้าไปเฝ้า พระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายบังคมแล้ว นั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้ว พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกับ ท่านอนาถปิณฑิกคฤหบดีว่า ดูกรคฤหบดี ธรรม ๕ ประการนี้ นำปรารภานา นำใคร่ นำพอใจ หาได้โดยยาก ในโลก ๕ ประการเป็นไฉน คือ อายุ ๑ วรรณะ ๑ สุข ๑ ยศ ๑ สวรรค์ ๑ ดูกรคฤหบดี ธรรม ๕ ประการนี้ นำปรารภานา นำใคร่ นำพอใจ หาได้โดยยากในโลก ฯ

ธรรม ๕ ประการนี้ที่นำปรารภานา นำใคร่ นำพอใจ หาได้โดยยากในโลกนี้ เรามีได้กล่าวว่าจะพึงได้ เพราะเหตุแห่งความอ่อนน้อม หรือเพราะเหตุแห่งความปรารภานา ถ้าธรรม ๕ ประการนี้ที่นำปรารภานา นำใคร่ นำพอใจ หาได้โดยยากในโลกนี้ จักได้เพราะเหตุแห่งความอ่อนน้อม หรือเพราะเหตุแห่งความปรารภานา แล้วไซ้ ในโลกนี้ ก็จะไม่มีการเสื่อมจากธรรมเหล่านี้ ดูกรคฤหบดี อริยสาวกผู้ต้องการอายุ ไม่ควรอ่อนน้อม หรือเพลิดเพลินอายุ หรือแม้เพราะเหตุแห่งอายุ อริย-สาวกผู้ต้องการอายุ พึงปฏิบัติปฏิบัติทำอันเป็นไปเพื่ออายุ

เพราะปฏิบัติอันเป็นไปเพื่ออายุที่พระอริยสาวกนั้นปฏิบัติแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อให้ได้อายุ อริยสาวกผู้นั้นย่อมได้อายุทั้งที่เป็นของทิพย์หรือเป็นของมนุษย์ อริยสาวกผู้ต้องการวรรณะ ไม่ควรอ่อนวอนหรือเปลิดเพลินวรรณะ หรือแม้เพราะเหตุแห่งวรรณะ อริยสาวกผู้ต้องการวรรณะ พึงปฏิบัติปฏิบัติอันเป็นไปเพื่อวรรณะ เพราะปฏิบัติอันเป็นไปเพื่อวรรณะ ที่อริยสาวกนั้นปฏิบัติแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อให้ได้วรรณะ อริยสาวกนั้นย่อมได้วรรณะทั้งที่เป็นของทิพย์หรือเป็นของมนุษย์ อริยสาวกผู้ต้องการสุข ไม่ควรอ่อนวอนหรือเปลิดเพลินสุข หรือแม้เพราะเหตุแห่งสุข อริยสาวกผู้ต้องการสุขพึงปฏิบัติปฏิบัติอันเป็นไปเพื่อสุข เพราะปฏิบัติอันเป็นไปเพื่อสุข ที่อริยสาวกนั้นปฏิบัติแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อให้ได้สุข อริยสาวกนั้นย่อมได้สุขทั้งที่เป็นของทิพย์หรือของมนุษย์ อริยสาวกผู้ต้องการยศ ไม่ควรอ่อนวอนหรือเปลิดเพลินยศ หรือแม้เพราะเหตุแห่งยศ อริยสาวกผู้ต้องการยศ พึงปฏิบัติปฏิบัติอันเป็นไปเพื่อยศ เพราะปฏิบัติอันเป็นไปเพื่อยศที่อริยสาวกนั้นปฏิบัติแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อให้ได้ยศ อริยสาวกนั้นย่อมได้ยศทั้งที่เป็นของทิพย์หรือเป็น

ของมนุษย์ อริยสาวกผู้ต้องการสวรรค์ ไม่ควรอ่อนวอน หรือเพลิดเพลินสวรรค์ หรือแม้เพราะเหตุแห่งสวรรค์ อริยสาวกผู้ต้องการสวรรค์ พึงปฏิบัติปฏิบัติทำอันเป็นไป เพื่อสวรรค์ เพราะปฏิบัติทำอันเป็นไปเพื่อสวรรค์ที่อริยสาวกนั้นปฏิบัติแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อให้ได้สวรรค์ อริยสาวกนั้นย่อมได้สวรรค์ ฯ ครั้นแล้วพระองค์ก็ได้ตรัสเป็นคาถาดังนี้

ชนผู้ปรารถนาอายุ วรรณะ ยศ เกียรติ สวรรค์ ความเกิดในตระกูลสูง และความเพลิดใจ พึงทำความไม่ประมาทให้มากยิ่งขึ้น บัณฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญ ความไม่ประมาทในการทำบุญ บัณฑิตผู้ไม่ประมาทแล้ว ย่อมถือเอาประโยชน์ทั้งสองไว้ได้ คือประโยชน์ในปัจจุบัน และประโยชน์ในสัมปรายภพ ผู้มีปัญญาท่านเรียกว่า บัณฑิต เพราะบรรลุถึงประโยชน์ทั้งสองนั้น ฯ

จากเรื่องราวอันเป็นที่มา ซึ่งทำให้พระพุทธเจ้าตรัสคาถาบทนี้นั้น เห็นได้ชัดแล้วว่า คำว่า อปฺปมตฺโต อุโก อตฺเต อธิคณฺหาติ ปณฺธิโต บัณฑิตผู้ไม่ประมาท ย่อมถือเอาอรรถทั้งสองไว้ได้ ซึ่งคำว่า อรรถ ในที่นี้

จะต้องแปลว่า ประโยชน์ แน่นนอน และที่ว่าประโยชน์ ทั้งสอง ก็คือประโยชน์ในโลกนี้และประโยชน์ในโลกหน้า ซึ่งพุทธพจน์ต่อมาก็ได้ขยายความไว้แล้วว่า :-

ทิฏฐเจ ธมฺเม จ โย อตฺถโย โย จตฺถโย สมฺปรายโก

ประโยชน์ใดในทิฏฐธรรม และประโยชน์ใดอัน เป็นไปในสัมปรายภพ บัณฑิตผู้ไม่ประมาทย่อมถือเอา ประโยชน์ทั้งสองนี้ไว้ได้

ผลที่พึงปรารถนาทั้งหลายจะได้ก็ด้วย การปฏิบัติ ไม่ใช่ได้ด้วยความอ่อนนอน

อนึ่ง จากข้อความในพระสูตรนี้ ยังมีข้อความ บางตอนที่ควรจะพึงจำไว้ให้แม่นยำ คือข้อความที่ว่า :-

ธรรม ๕ ประการคือ อายุ วรรณะ สุข ยศ สวรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ และ หาได้ยากในโลก เรา(คือพระตถาคต)มิได้กล่าวว่า จะพึง ได้เพราะเหตุแห่งความอ่อนนอน หรือเพราะเหตุแห่ง ความปรารถนา เพราะถ้าธรรม ๕ ประการนี้ จะพึงได้ เพราะเหตุแห่งความปรารถนา เพราะเหตุแห่งความ

อ่อนนอนแล้ว ก็จะไม่มีการเสื่อมจากความเป็นผู้มีอายุ
วรรณะ สุขและยศเลย และทุกคนก็จะได้ไปสวรรค์ (โดย
ไม่ต้องทำความดี แต่อาศัยการอ่อนนอนหรือตั้งความ
ปรารถนาไว้ ก็จะได้ไปสวรรค์ได้) ธรรม ๕ ประการนี้
อริยสาวกจะได้ก็เพราะเหตุที่ได้ปฏิบัติตามปฏิปทาอันจะ
พึงให้สำเร็จธรรม ๕ ประการนี้

และคำว่า ปฏิปทาอันจะให้สำเร็จธรรม ๕ ประการ
นั้น ในคัมภีร์อรรถกถาท่านอธิบายว่า ได้แก่ ปฏิบัติ
ให้ทานและศีลเป็นต้น (อายุส่วตตนิกา ปฏิปทาติ
ทานสีลาทิกา ปุณฺณปฏิปทา - มโน.ป. ๓/๒๕) แต่อย่างไร
ก็ดี ปฏิปทาเพื่อจะให้ได้มาซึ่งธรรม ๕ ประการ ตามที่
พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ นั้น ได้แก่ สัมปทา ๔ คือ

๑. สัทธาสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศรัทธา

๒. สีลสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศีล

๓. จาคสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการ

บริจาค

๔. ปัญญาสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยปัญญา

อนึ่ง การที่จะให้เข้าใจชัดถึงเรื่อง ทิฏฐธัมมิกัตถล
ประโยชน์ หมายถึงประโยชน์ในชาตินี้ สัมปรายิกัตถ
ประโยชน์ หมายถึงประโยชน์ในชาติหน้านั้น ควรจะได้
ศึกษาถึงเรื่องประโยชน์ ๓ อย่าง ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัส
ไว้ในที่ต่างๆ และในคัมภีร์จุฬนิเทศก็ได้รวบรวมมา
กล่าวไว้ (ดู ขุ.จุฬ. ๓๐/๓๓๓ ข้อ ๖๗๓) ดังนี้

ประโยชน์มี ๓ อย่างคือ :-

๑. ทิฏฐธัมมิกัตถลประโยชน์ ประโยชน์ในชาตินี้
๒. สัมปรายิกัตถลประโยชน์ ประโยชน์ในชาติหน้า
๓. ปรมัตถลประโยชน์ ประโยชน์อันสูงสุด (คือ
มรรคผลนิพพาน)

เพราะฉะนั้น ในเมื่อนึกถึงหลักอันนี้แล้ว ยิ่งเห็นได้
ชัดว่า คำว่า อุโภ อตุเถ นั้น จะต้องแปลว่า ประโยชน์ ๒
อย่าง คือประโยชน์ในชาตินี้ กับ ประโยชน์ในชาติหน้า
อย่างแน่นอน จะแปลเป็นอย่างอื่นไม่ได้.

บทสรุป

การไม่เชื่อว่าโอบปาติกะมี หรือเชื่อว่ามี แต่แปลความหมายของคำนี้เป็นอย่างอื่น ไม่ตรงกับความหมายที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ ก็จะมีผลคล้ายๆ กันกับการไม่เชื่อเหมือนกัน คือเป็น **มิจฉาทิฏฐิ** และเป็นมิจฉาที่ร้ายแรง คือเป็น **อุจเฉททิฏฐิ** ซึ่งผู้ที่เป็นอุจเฉททิฏฐินั้นถ้าเป็นในชั้นร้ายแรงหรือชั้นที่ดังไปทางเดียว ซึ่งเรียกว่าเป็น **นิยตมิจฉาทิฏฐิ** ถ้าเป็นถึงขั้นนี้ก็แปลว่า **จะไปสวรรค์ไปนิพพานไม่ได้** ซึ่งในคัมภีร์ใช้คำว่า **สคฺคาวรณํ มคฺคาวรณํ** แปลว่าห้ามสวรรค์ ห้ามมรรค แต่ถ้าเป็นในชั้นที่ไม่ดังไปทางเดียว และไม่ได้ประกอบกรรมชั่วด้วยกาย วาจาใจ คือไม่มีกายทุจริต วาจาทุจริต มโนทุจริต หรือมีแต่ไม่มาก ส่วนใหญ่ก็ยั้งเว้นจากความชั่วได้ต่างๆ และทำดีอยู่เสมอ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ก็ไม่ถึงกับห้ามสวรรค์คือยังไปสวรรค์ได้ แต่ก็ไม่ไปสวรรค์ชั้นสูงไม่ได้ แต่ตราบไธยังไม่ค่อยเชื่อว่าโอบปาติกะมี คือเชื่อเหมือนกัน แต่ก็ยังมี

ความล่งเลงสัย หรือความไม่แน่ใจอยู่เสมอ ซึ่งถ้าเป็นอย่างนี้ก็เป็นการแน่นอนว่า ไปนิพพานไม่ได้แน่

ที่ว่าไปนิพพานไม่ได้แน่นั้น ทั้งนี้ก็เพราะวิจิกิจฉา ความสงสัยหรือความไม่แน่ใจนั้นเป็นสังโยชน์อันหนึ่ง ที่ผู้จะบรรลุถึงนิพพานจะต้องละได้ขาด ทั้งนี้ก็เพราะสังโยชน์ ๓ อย่าง คือสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สัมภเวสี-ปราคามาส ทั้ง ๓ อย่างนี้เป็นสิ่งที่พระโสดาบันละได้ขาด และถ้าหากยังมีเหลืออยู่แม้เพียงเล็กน้อย ก็จะบรรลุถึงโสดะคือกระแสนิพพานไม่ได้ (คำว่า โสดาบัน มาจากคำว่า โสตะ+อาปนฺน แปลว่า ผู้แรกถึง โสตะ) เพราะเหตุนี้จึงกล่าวว่า ถ้ายังไม่แน่ใจจริงๆ ว่า โอปปาติกะมีก็บรรลุถึงนิพพานไม่ได้

และอีกประการหนึ่ง ขอให้สังเกตว่า ผู้ที่เป็นพระโสดาบันนั้น บรรดาคันตติกทิฏฐิ ๑๐ ทั้งหมดคือ นตฺถิทินฺนํ นตฺถิ ยิฎฺฐํ นตฺถิ หุตํ ฯลฯ เป็นต้นี้ พระโสดาบันไม่มีเลย ซึ่งถ้ามีจฉาทิฏฐิเหล่านี้ไม่มี ก็หมายความว่า พระโสดาบันมีความเชื่ออย่างแน่นแฟ้น ไม่มี ความเคลือบแคลงสงสัยเหลืออยู่เลย กล่าวคือ มีความ

เชื่อว่า อตฺถิ ทินฺนํ การให้ทานมีผล ฯลฯ อตฺถิ โอบปาทิกา โอบปาทิกะมี อย่างนี้เป็นต้น ขอให้พิจารณา ดูข้อความในพระสูตรนี้ให้ละเอียด อ่านทบทวนดูหลายๆ ครั้ง (ดูในเล่มนี้หน้า ๓๗-๔๐) แล้วจะเข้าใจซึ่งว่า เหตุไร ผู้ที่เชื่อว่า โอบปาทิกะไม่มีจึงไปสวรรค์ไปนิพพานไม่ได้

เหตุผลอีกประการหนึ่ง ซึ่งสำคัญมากกว่าประเด็น อื่นๆ ก็คือ พระโสดาบันทุกคนจะต้องรู้แจ้งว่า “วิญญาณ เป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป วิญญาณคือตัวธรรมชาติที่ สร้างชีวิต ตัวเราคือร่างกายเกิดมาจากวิญญาณของ เรา” พระโสดาบันรู้แจ้งเรื่องนี้ด้วยตนเองด้วย และที่ว่ารู้แจ้งด้วยตนเองก็เพราะพระโสดาบันรู้ดีว่า ทุกคนที่ยัง มีตัณหาตายแล้วจะต้องเกิดอีก ตัวอย่างหรือข้อมูล ที่ทำให้เข้าใจหลักเหล่านี้แจ่มแจ้ง ก็คือชีวิตของพวกเขา โอบปาทิกะทั้งหลายนั่นเอง และท่านเข้าใจเป็นอย่างดี อีกด้วยว่า ชีวิตพวกนี้มีรูปร่างลักษณะอย่างไร เกิดมา อย่างไร เป็นอยู่อย่างไร ท่านรู้แจ้งด้วยตนเองทั้งสิ้น ซึ่ง ข้อนี้เราจะเห็นได้จากหลักฐานที่พระพุทธเจ้าได้ตรัส เป็นคำถามก่อนดังนี้ :-

โก อิม ปจวี วิเชสุสติ

ยมโลกมฺจ อิม สเทวกํ

ใครจักรู้แจ้งซึ่งแผ่นดินนี้ ใครจักรู้แจ้งซึ่งยมโลก
ซึ่งโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก

ครั้นแล้วพระพุทธเจ้าก็ได้ทรงเฉลยเองว่า :-

เสโย ปจวี วิเชสุสติ

ยมโลกมฺจ อิม สเทวกํ

พระเสขะจักรู้แจ้งซึ่งแผ่นดินนี้ พระเสขะจักรู้แจ้ง
ซึ่งยมโลก ซึ่งโลกนี้ พร้อมทั้งเทวโลก

- ธรรมบทภาค ๓ ปฐวิกิตา

คำว่า แผ่นดินนี้ (อิม ปจวี) ในอรรถกถาอธิบายว่า
ได้แก่ อัคคาพนี (อิม อุตตภาวสงฺฆาตํ ปจวี) และคำว่า
รู้แจ้ง (วิเชสุสติ) ท่านก็อธิบายว่า หมายถึงการรู้แจ้ง
ทางตลอด กระทำให้แจ้งด้วยญาณของตน (วิเชสุสตีติ
อุตตโน ญาเณน วิชานิสฺสตี ปฏิวิชฺฌนิสฺสตี สจฺฉนิวิสุสตีติ
อุตฺโต)

คำว่า **ยมโลก** หมายถึง **อบายโลกสี่** (ยมโลกยมจาติ จตุพพิธ ยมโลกญจ)

คำว่า **โลกนี้** พร้อมทั้งเทวโลก ท่านอธิบายว่า หมายถึงโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลกทั้งหลาย คือสวรรค์ ๖ ชั้น พรหมโลก ๑๖ ชั้น

คำว่า **พระเสขะ** หมายถึง พระอริยบุคคลผู้ได้ โสดาปัตติมรรค ไปจนกระทั่งได้อรหัตตมรรค เรียกว่า พระเสขะ ส่วนพระอรหันต์เรียกว่า อเสขะ

อนึ่ง มีข้อที่ควรจดจำไว้อีกอย่างหนึ่ง กล่าวคือ ท่านอธิบายว่า **ผู้ที่จะได้ชื่อว่า รู้แจ้งอรรถภาพจริงๆ นั้น จะต้องเป็นผู้ที่ละฉันทราคะ หรือนำฉันทราคะใน ร่างกายนี้ออกได้** หมายความว่า ผู้ที่จะได้ชื่อว่าเป็นพระ โสดาบัน ซึ่งเป็นผู้ที่รู้แจ้งอรรถภาพนี้ได้จริงๆ **จะต้องละ ฉันทราคะ คือความรักใคร่พอใจในร่างกายนี้ได้ด้วย** ซึ่งในเมื่อละฉันทราคะได้ ก็หมายถึงอุปาทานใน ร่างกายก็น้อย เพราะตามหลักของปฏิจจสมุပ္บาท มีอยู่ว่า **“ตัณหาเป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทาน ถ้าตัณหา ไม่มี อุปาทานก็ไม่มี ตัณหาน้อย อุปาทานก็น้อย”**

ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า “ผู้ที่ละฉันทราคะในอัตตภาพนี้ได้นั้นก็คือผู้ที่ละสักกายทิฏฐิได้นั่นเอง และเพราะละฉันทราคะได้นี้แหละจึงได้พบกับกระแสนิพพาน คือความสงบภายใน ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสว่า :-

“เอตํ สนตํ เอตํ ปณิตํ ยทิทํ สพฺพสงฺขารสมโถ
สพฺพปฏฺฐนิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานํ

นี่สงบ นี่ประณีต ณ ที่นี้เองเป็นที่สงบสังขาร
ทั้งปวง เป็นที่สละคืนซึ่งอุปธิทั้งปวง เป็นที่สิ้นตัณหา
เป็นที่คลายกิเลส เป็นที่ดับสนิท นี่คือนิพพาน

ประเด็นสำคัญมีอยู่ว่า ถ้าไม่รู้แจ้งว่า “ร่างกาย
เกิดจากวิญญาณ เมื่อเวลาตายก็ตายแต่ร่างกายเท่านั้น
แต่วิญญาณไม่สูญ แล้วจะต้องมีร่างกายหรือมีอัตตภาพ
เกิดขึ้นมาอีกหลังจากตาย เพราะทุกอย่างเกิดจากใจ
และไม่เฉพาะแต่ร่างกายเท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็น
สิ่งแวดล้อม เช่นเสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่ และอื่นๆ ก็เกิด
ขึ้นได้จากใจ และจะเกิดขึ้นอย่างดีด้วย ในเมื่อจิตใจ
สมบูรณ์ไปด้วยบุญกุศล บาปอกุศลในใจไม่มี” เขาก็จะละ
สักกายทิฏฐิไม่ได้แน่นอน

แต่เพราะรู้แจ้งอย่างนี้ สำหรับผู้ที่ยังจะต้องเกิดอีก เพราะยังละตัณหาได้ไม่หมดนั้น จึงไม่กลัวตาย ไม่เป็นห่วงตัวเอง ไม่กังวลถึงสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น เพราะแน่ใจว่า ถึงตายแล้ว เรายังอยู่ และจะเป็นอยู่อย่างสบายยิ่งกว่าอยู่ในกายเนื้อเสียดีก

ขอได้โปรดจำให้ดีๆ ผู้ที่จะละฉันทราคะในร่างกายนี้ได้ จะต้องรู้แจ้งอย่างนี้ และต้องเป็นการรู้แจ้งด้วยตนเอง ไม่มีความสงสัยเคลือบแคลงใดๆ เหลืออยู่ และต้องเป็นการละฉันทราคะในร่างกายได้เท่านั้นจึงจะละอุปาทานคือความยึดมั่นถือมั่นในร่างกายนี้ได้จริงๆ และจงพิจารณาดูอีกว่า :-

ถ้าเขาไม่แน่ใจว่า ถึงแม้ร่างกายนี้ไม่มี แต่เขาก็จะมีร่างกายใหม่ ซึ่งดีกว่าเก่ามากมาย และก็เป็นทีประจักษ์แก่ใจตนเองแล้วว่า เพราะละฉันทราคะในร่างกายนี้ได้ ในใจจึงได้มีความสงบเยือกเย็นอย่างนี้ และทำให้ปล่อยวางทุกสิ่งทุกอย่างได้ง่ายด้วย ฉะนั้นจึงทำให้แน่ใจว่า ต่อไปชีวิตของเขาจะไม่มีทางตกต่ำหรือทุกข์ยากลำบากใดๆ ต่อไปแล้ว ชีวิตมีอิสระแล้ว

เลือกที่เกิดได้ตามใจแล้ว หรือถึงแม้ว่า เขาอาจจะต้อง
มาเกิดในโลกมนุษย์อีก แต่เขาก็แน่ใจว่า จะไม่มีความ
ทุกข์ยากลำบากเหมือนผู้ที่ยังอยู่ในอบายภูมิ หรือผู้ที่อยู่
คาบเส้นระหว่างอบายภูมิกับสุคติภูมิ อย่างแน่นอน และ
ที่สำคัญอีกอย่างก็คือ :-

เขาไม่มีทางจะตกต่ำอีก ไม่ว่าจะเป็นการตกต่ำ
ในทางร่างกายหรือจิตใจ ก็ไม่มีอีกอย่างแน่นอน

นี่แหละคืออานิสงส์อันแท้จริงและแน่นอนสำหรับ
ผู้ที่เชื่อว่า โอบปาติกะมิ ซึ่งเป็นการเชื่ออย่างมั่นคง
และเป็นความเชื่อที่ประกอบไปด้วยปัญญาด้วย ไม่ใช่เชื่อ
อย่างงมงาย หรือเชื่ออย่างไม่รู้เหตุผล.

พระรูปปั้นตลิ่งเหมือน
พี่ชุนผาเมือง